

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 84 · 20. mai
Sesjonen 2019–2020

Møte onsdag den 20. mai 2020 kl. 10

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 84):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentanten for Østfold, Camilla Sørensen *Eidsvold*, tar nå sete.

Representanten Torgeir Knag Fylkesnes vil fremsette et representantforslag.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:00:17]: På vegner av representantane Solfrid Lerbrekk, Audun Lysbakken, Kari Elisabeth Kaski og meg sjølv har eg æra å overlevere eit forslag om å sørge for at alle arbeidstakarar får feriepengane sine.

Presidenten: Representanten Roy Steffensen vil fremsette et representantforslag.

Roy Steffensen (FrP) [10:00:58]: På vegne av representantene Hanne Dyveke Søttar, Kari Kjønnaas Kjos, Silje Hjemdal og meg selv har jeg gleden av å framsette et representantforslag om nødvendige regelendringer om politiattest for ansettelsesforhold i skole og barnehage.

Presidenten: Representanten Terje Halleland vil fremsette et representantforslag.

Terje Halleland (FrP) [10:01:21]: Da vil jeg på vegne av representantene Gisle Meininger Saudland, Sylvi Listhaug, Jon Georg Dale og meg selv fremme et forslag om å stanse utbygging av vindkraft etter gammelt konsesjonssystem, inntil rettssystemet har endelig avgjort klager som er brakt inn for domstolene.

I tillegg ønsker jeg at dette forslaget blir behandlet etter forretningsordenens bestemmelser om hurtigbehandling, § 39 andre ledd bokstav c.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:02:04]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Tina Bru, Odd Emil Ingebrigtsen og Guri Melby vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Cecilie Myrseth.

Cecilie Myrseth (A) [10:02:29]: Jeg har et spørsmål til fiskeriministeren. Både jeg og fiskeriministeren er jo fra kysten. Vi vet hvor store muligheter som finnes der, og vi vet – jeg vet det i hvert fall – at kysten over tid har blitt nedprioritert av denne regjeringen, som ministeren nå er en del av. Det er nå en sjeldent stor usikkerhet langs kysten, noe det kontinuerlig har vært siden Per Sandberg var fiskeriminister. Nå er vi kommet til fiskeriminister nummer fem.

Fiskerinæringen er en av våre mest tradisjonsrike næringer, men også en av våre viktigste næringer, som gir Norge store inntekter. Det er en næring som er vant til mye usikkerhet: Hvor mye fisk er det å fiske? Hvordan blir været? Hvordan er markedet? Og så videre. Det de burde slippe, er røff sjø og usikkerhet fra regjering og storting.

For to uker siden behandlet Stortinget en av de viktigste sakene for norsk fiskerinæring på lang tid: kvotemeldingen. Den handler om hvem som skal få fiske, hvordan og hvor – selve rammeverket for en av Norges viktigste næringer. I lag med store deler av kysten og opposisjonen hadde Arbeiderpartiet over tid krevd at man ventet med å ferdigbehandle den saken til Riksrevisjonen hadde lagt fram sin rapport om kvotesystemet. Det nektet regjeringspartiene å gjøre, på tross av at kritikken fra Riksrevisjonen var krass og vi vet at hastverk er lastverk.

Under behandlingen la regjeringspartiene fram et forslag om at konsekvensene av behandlingen i Stortinget måtte konsekvensutredes etter behandlingen i Stortinget – med andre ord tidenes mageplask på målstreken. Det omtales som absurd. I dag vet ingen hva som skjer, og det er et sårt behov for avklaringer. Derfor lurer jeg på:

Hva er det som nå skal konsekvensutredes? Ministeren har ikke kunnet svare på dette tidligere – ikke til media, ikke til Stortinget. Jeg håper nå å kunne bruke tiden på å avklare dette.

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [10:04:35]: Dette var et omfattende spørsmål fra representanten Myrseth. Jeg vil først si at kvotemeldingen, slik den er framlagt, er blitt grundig konsekvensutredet gjennom mange år, bl.a. basert på en NOU, Eidesen-utvalgets innstilling.

Jeg vil slutte meg til det som representanten sier om at kystens folk både er handlekraftige og flinke og ser muligheter, noe som har vært veldig nyttig i den tiden vi er inne i nå. Det vil jeg gi dem veldig stor ros for. Dette er også et område som har gått veldig bra i det store bildet, i den situasjonen vi er i. Det er også et område som kommer til å bety veldig mye for nasjonen framover, når det

gjelder både arbeidsplasser og verdiskaping. Det ligger veldig mange muligheter for Norge på området fiskeri og sjømat framover.

Når det gjelder det som eventuelt skal utredes videre, har vi det til grundig vurdering i departementet. På bakgrunn av diskusjonen her i salen om kvotemeldingen ønsker vi å være 117 pst. sikre på at vi har fått med oss alt og alle detaljer. Embetsverket er nå i full gang med å se på om det er forslag som skal tilbake til Stortinget for å behandles på en hensiktsmessig måte.

Det er viktig å si at vi tar rapporten fra Riksrevisjonen på det største alvor. Vi har fått en del anbefalinger som vi selvfølgelig vil følge opp. Det har også vært viktig fra min side å påpeke at vi i det store bildet har lyktes med veldig mye i norsk fiskeri. Vi har lyktes med å ha en bærekraftig forvaltning av fiskebestandene, noe som gjør at vi har fisk å fiske til neste år. Vi har en lønnsom fiskerinæring, og det er det beste utgangspunktet for å skape mer aktivitet langs kysten framover og ikke minst for å få til mer bearbeiding i Norge av norsk fisk.

Cecilie Myrseth (A) [10:06:15]: Noen av oss har vært så uheldige, kanskje, å se på Paradise Hotel, og der sier man 110 pst. sikkert, men noe kan bare være 100 pst. sikkert, og jeg har behov for at ministeren skal være 100 pst. sikker på hva som faktisk skal utredes.

Jeg forventer og forlanger at ministeren også forteller det til oss, for dette er faktisk ikke godt nok. Nå er det nesten to uker siden vi behandlet denne meldingen. Næringen, kysten, vet ikke hva som skjer. Stortinget vet ikke hva som skjer, og ikke hva som skal skje. Ministeren vet det ikke. Hvem i all verden kan vite det da? Jeg spør bare. Jeg håper ministeren nå kan svare på hva det er. Det er ikke godt nok å si at vi skal finne ut av det. Fiskeriministeren må vite: Hva er det som skal utredes, og hvordan skal Stortinget få vite om det?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [10:07:09]: Stortingsflertallet vedtok nye ting, i tillegg til det som ble lagt fram i kvotemeldingen, og det er naturlig at de har bedt regjeringen om å se nærmere på det, og i den grad det er nødvendig, konsekvensutrede og komme tilbake til Stortinget på en hensiktsmessig måte.

Så har jeg også lyst til å si at nå har flertallet i Stortinget satt en retning for norsk fiskeripolitikk. Næringen har selv etterlyst forutsigbarhet og stabile rammer. Hvis man skulle ha konsekvensutredet enda mer, slik opposisjonen ønsker, ville det skape usikkerhet i lang tid framover. Kvotemeldingen var tilstrekkelig utredet. De nye forslagene som er fremmet, vil bli behandlet i departementet, og eventuelt kommer vi tilbake til Stortinget på en hensiktsmessig måte. Det synes jeg er et ganske bra svar på det representanten spør om.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Cecilie Myrseth.

Cecilie Myrseth (A) [10:07:57]: Jeg er helt uenig. Jeg synes ikke det var noe bra svar i det hele tatt. Det var ikke et svar på det jeg spør om: Hva er det man skal komme tilbake til? Når man kommer med et så spesielt forslag til Stortinget, under behandling av en stor sak, om at man må konsekvensutrede konsekvensene av forslaget etter behandling, er det jo veldig merkelig. Når man gjør det, må man i hvert fall vite hva dette gjelder. Fiskeriministeren har jo uttalt, bl.a. til Klassekampen på lørdag, at det er mange nye elementer som flertallet har bedt ministeren og regjeringen om å utrede. Men han kunne heller ikke der si hvilke elementer dette gjelder. Jeg tenker at de som jobber langs kysten, på land og på havet, fortjener forutsigbarhet. Men det er det motsatte som skjer, så jeg lurer på hvilke elementer det er man skal utrede.

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [10:08:49]: Med kvotemeldingen har man fått en nødvendig forenkling, og man har fått et mer ærlig system, bl.a. det som går på faktisk lengde kontra hjemmelslengde. Det tror jeg er en viktig avklaring for mange. De som har kvoter, beholder de kvotene de har, bare innenfor et nytt system, med f.eks. faktisk lengde kontra hjemmelslengde.

Så er det enkelte ting som gjelder overregulering, man må se nærmere på. Stortingsflertallet har bl.a. sagt at de ønsker at dersom det er uheldige negative konsekvenser, må vi treffe tiltak i forhold til det. Det går på at man ønsker både å sette en retning for fiskeripolitikken og få avklart en del viktige ting. Det ble bl.a. avklart at det ikke blir statlig kvotebehandling, noe næringen etterlyste. Nå har man satt en retning, og da er det om å gjøre for oss i departementet å utrede detaljene nærmere. Noen av de tiltakene som er foreslått, skal ikke tre i kraft før kanskje bortimot 2028 – dette med tilbakefall av strukturvoter, f.eks.

Presidenten: Cecilie Myrseth – til oppfølgingsspørsmål.

Cecilie Myrseth (A) [10:09:52]: Jeg synes at statsråden kanskje bagatelliserer litt den uroen som nå faktisk er der. Når organisasjon etter organisasjon og næringsaktør etter næringsaktør etterlyser svar og man sier man er usikker og omtaler dette – bl.a. Pelagisk Forening i går – som tidenes mageplask, er det kanskje noe i det. Da er det ikke godt nok å si at det er ganske bra. Nei, det er ikke ganske bra, det er ganske dårlig politisk håndverk, ikke minst fra regjeringspartiene i Stortinget, og det må nå statsråden leve med.

Men jeg lurer på en ting, for et par dager før vi behandlet saken, kom Riksrevisjonen med ganske krass kritikk, der man bl.a. viste til at eierskap er konsentrert på færre hender. Man viste til at mange kystsamfunn er svekket, og noe av det mest alvorlige, kanskje, er at man ikke har nådd de politiske målsettingene på grunn av for dårlig konsekvensutredning av politikken, også fra departementets side. Kan statsråden nå garantere at saken framover kommer til å bli godt nok konsekvensutredet?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [10:10:52]: Jeg vil jo si at representanten Myrseth egentlig bidrar til å snakke ned en næring og legge en veldig negativ fokusering på enkelte ting som ikke er perfekt innenfor fiskeri. Heller ikke innenfor fiskeri er alt perfekt, men det er også veldig mye som går bra. Og tar en 25-årsperspektivet på det, er det en næring som for 25 år siden var subsidiert av storsamfunnet, som i dag er lønnsom, og som til neste år skal bidra til storsamfunnet. Det er et fantastisk utgangspunkt for videreutvikling, nye arbeidsplasser og ny aktivitet langs kysten. Vi kunne ikke ha hatt en bedre situasjon.

Og så – ja, det er enkelte uklarheter, alt er ikke perfekt, og enkelte kystsamfunn har ikke kommet like godt ut som andre. Men det er også slik at det er noen kystsamfunn som har kommet mye bedre ut. Og alle ønsker å få til mer bearbeiding av norsk fisk i Norge, og det jobber regjeringen også for.

Presidenten: Cecilie Myrseth – til oppfølgingsspørsmål.

Cecilie Myrseth (A) [10:11:46]: Jeg vil på ingen måte si at jeg er med på å snakke ned den fine næringen som vi har, men jeg er med på å lytte til den fine og gode næringen som vi har, når de kommer med veldig tydelige tilbakemeldinger. Det anbefaler jeg også fiskeriministeren å gjøre, og gi svar på de spørsmålene som næringen faktisk stiller. Da går det ikke an bare å si at ting er ganske bra, at ting ikke er så ille. Riksrevisjonens rapport var ganske ille, for den viser at ting over tid ikke har funket godt nok.

Mitt siste spørsmål til statsråden er: Burde man ha sendt saken tilbake til regjeringen for en ordentlig utredning før Stortinget fikk en kvotemelding 2.0?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [10:12:29]: Representanten stiller et spørsmål som hun vet svaret på, og som det ble svart på under stortingsbehandlingen. Kvotemeldingen er grundig konsekvensutredet. Det er nye forslag som kom opp i stortingsbehandlingen som må ses nærmere på. Jeg vil bare minne representanten om at f.eks. Norges Fiskarlag har sagt at de ønsket at kvote-

meldingen skulle behandles fordi man ikke ønsket mer usikkerhet framover. Hvis ikke det er en betydelig og tung stemme i norsk fiskerinæring, så vet ikke jeg.

Så har jeg også registrert at det er noen som mener det motsatte, bl.a. representanten Myrseth, men sånn er det. Stortingsflertallet har gjort et vedtak, og vi tar Riksrevisjonens rapport på største alvor. Vi vil følge opp alle punkter med anbefalinger fra Riksrevisjonen, men det er også viktig å påpeke at det er veldig mye som går bra i norsk fiskerinæring, og det er et kjempegodt utgangspunkt for å få til mer aktivitet langs kysten. Og så handler det om kamp om ressurser, interessekamp. Den har foregått i årtier og vil sikkert også fortsette. Det er en ærlig sak å kjempe for sine interesser og ønske seg mer kvoter til seg selv.

Presidenten: Geir Pollestad – til oppfølgingsspørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [10:13:41]: Ein av dei tinga som Høgre og Framstegspartiet vart einige om i kvotemeldinga, var ei ny avgift på fisk. Avgifta skal vera på 100 mill. kr årleg og innførast frå 2021. Det er ei såkalla fiskal avgift, dvs. ei avgift som ikkje har noko anna formål enn å få inn pengar i statskassen. Det at det er ei fiskal avgift, har altså ingenting å gjera med at det er ei avgift på fisk.

Høgre og Framstegspartiet har altså vedteke avgift på makrell, innført avgift på lyr, sild, sei og skrei. Senterpartiet meiner det ikkje er lurt å finna på å innføra nye avgifter for kystnæringane, særleg ikkje i den situasjonen ein står i med marknadsusikkerheit og koronasituasjonen.

Spørsmålet mitt er: Kvifor meiner statsråden det no er lurt å innføra ei ny statleg avgift på fisk?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [10:14:38]: Ja, stortingsflertallet har vedtatt at fiskerinæringen skal pålegges 100 mill. kr i en såkalt fiskal avgift. Totalt, inklusiv fiskeriforskningsavgiften, utgjør det ca. 2 pst. av førstehåndsomsetningen. Det er ikke noen kjempestor avgift. Men en næring som går bra – akkurat som i en del andre næringer – skal bidra til storsamfunnet ved at man får utnytte fellesskapets ressurser.

Presidenten: Torgeir Knag Fylkesnes – til oppfølgingsspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:15:23]: I eit intervju med Klassekampen på laurdag blei fiskeriministeren utfordra på ei rekkje av dei kritikkpunkta som Riksrevisjonen har reist, og for å ta kortversjonen: Eigarskapen er altså konsentrert på færre hender, fartøy med kvote blir i større grad eigde av folk som ikkje er fiskarar, det er mindre variert flåte, det blir færre og

større fartøy, koplinga mellom fartøy og kvote vert svekt, og utanlandsk eigarskap aukar.

Alt dette er i strid med dei prinsippa og føringane som er gitt av Stortinget.

I intervjuet seier fiskeriministeren at

«fellesressursene forvaltes innenfor de spillereglene som Stortinget angir».

Men dei spelereglane som Stortinget har gitt, er jo brotne. Stortinget har gitt heilt klare spelereglar som ein i forvaltninga gjennom departementet ikkje har følgt opp.

Korleis kan statsråden seie at fiskeressursane blir forvalta innanfor dei spelereglane som Stortinget gir?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [10:16:26]: Riksrevisjonen har ikke påpekt et eneste brudd på norsk fiskerilovgivning fra fiskeriforvaltningen, dvs. det som Stortinget har vedtatt gjennom deltakerlov og havressurslov. Fiskeriforvaltningen er i henhold til lovverket. Det er det jeg mener med den uttalelsen.

Det Riksrevisjonen påpeker ellers, at det har vært en utvikling mot større fartøy, er en konsekvens av en politikk som har vært fast i veldig, veldig mange år, også i den 15-årsperioden som undersøkelsen har strukket seg over. Det har medført en utvikling der det har blitt færre og større fartøy, det har noen positive sider – og også noen negative sider for noen. Men det har vært en ønsket utvikling av et bredt flertall i Stortinget.

Så kunne jeg selvfølgelig ha kommentert en del enkeltpunkter som representanten spør om når det gjelder utenlandsk eierskap. Riksrevisjonen sier at dette ikke er vesentlig, det utgjør vel ca. et par prosent eller noe – hvis jeg ikke husker feil. Det er EØS-borgere som har bosatt seg i Norge og begynt å fiske.

Presidenten: Torgeir Knag Fylkesnes – til oppfølgingsspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:17:32]: Det var eit litt spesielt svar. Loven er jo veldig tydeleg. Fiskeressursane skal forvaltast på ein sånn måte at det bidrar til sysselsetjing og busetjing i kystsamfunna. Riksrevisjonen seier at det ikkje har ført til det, det har faktisk vore negativt for kystsamfunna. Det har vore ei utvikling der det har vore lønsemd, men for stadig færre, lønsemda har flytta seg frå den breie kystbefolkninga til stadig færre aktørar. Fleire av dei er heller ikkje på havet, det er fiskarar med slips, som dei blir kalla langs kysten. Det er litt spesielt at ein seier at ein ikkje har brote ein lov når føringa frå Stortinget er så tydeleg på forvaltninga, når lovteksten ikkje er til å misforstå, og når lovforarbeida er så klare og tydelege.

I det same intervjuet seier statsråden at politikken ikkje er i strid med prinsippa, men at han utfordrar prin-

sippa. Kan statsråden, som har forlagsbakgrunn, forklare meg forskjellen på at det «ikkje er i strid med» og at det «utfordrar» prinsippa?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [10:18:32]: Ja, jeg skal forsøke å svare representanten. Det som påpekes i rapporten, er at det i noen kystsamfunn har vært en ikke fullt så positiv utvikling, en negativ utvikling, men så er det også noen samfunn hvor det har vært en positiv utvikling – altså akkurat det samme som skjer ellers i samfunnet og i andre næringer. Fiskerinæringen kan ikke alene bære ansvaret for en total utvikling av alle lokalsamfunn, så det som er poenget, og som påpekes fra Riksrevisjonen, er at man har lyktes med det som går på å få lønnsomhet i næringen. Riksrevisjonen nevner ikke at man har lyktes med å få til bærekraft. De tre viktige prinsippene er bærekraftig forvaltning av bestandene, lønnsomhet i næringen og aktivitet og sysselsetting langs kysten. Det siste har man ikke lyktes fullt ut med, men det går bra i noen samfunn, og det er også viktig i det store bildet å påpeke at det går egentlig ganske bra i fiskerinæringen.

Presidenten: Torgeir Knag Fylkesnes – til oppfølgingsspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:19:33]: Ja, for stadig færre – for stadig færre går det stadig bedre fordi ein har sikra at kontrollen med fiskeressursane hamnar på stadig færre hender, og da aukar lønsemda for dei stadig færre. Det er jo akkurat det som er kritikkpunktet frå Riksrevisjonen, at dette ikkje var det Stortinget ønskte. Altså: Her har ein laga klare reglar frå Stortinget, som til og med statsråden sitt eige parti har vore med på å vedta, og så har ein ikkje følgt opp dette i forvaltninga. Ein har rett og slett ført ein politikk som er i strid med det. Med tanke på det som statsråden her seier, at dette skjer elles i samfunnet, det skjer ei sentralisering, det er ei utvikling som også har kome til fiskeria – det kan ein seie, men her har faktisk fiskeripolitikken drive fram ei sånn utvikling, og det er jo det som er kritikken frå Riksrevisjonen. Da er spørsmålet: Korleis i all verda kan statsråden seie at forvaltninga har vore god, når ho har utfordra prinsippa og føringane frå Stortinget?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [10:20:31]: Fiskeriforvaltningen har fulgt opp norsk lov. Det er ikke påpekt et eneste lovbrudd på norsk fiskerilovgivning av forvaltningen, og det synes jeg er veldig positivt, selv om representanten Knag Fylkesnes i forkant nok hadde håpet det skulle være lovbrudd.

Så er det veldig viktig for meg å si at det som Riksrevisjonen påpeker om utvikling i enkelte kystsamfunn, er korrekt. Men det er også viktig å si at det også er en del av

den generelle samfunnsutviklingen, og at det er enkelte kystsamfunn der det har gått bedre. Jeg tror at de tingene som man har lyktes med, lønnsomhet og bærekraftig forvaltning, er et fantastisk utgangspunkt for å utvikle næringen videre og få til mer bearbeiding av norsk fisk i Norge. Kanskje bør man også ta med seg at vi bør sikre oss markedsadgang og kanskje lavere tollsatser for bearbeidet norsk sjømat, noe som ytterligere vil øke eksportmulighetene for næringen og øke muligheten for bearbeiding i Norge.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [10:21:41]: Mitt spørsmål går til kunnskaps- og integreringsministeren.

Vi i Norge bruker enorme ressurser på integrering, og vi har alle et felles mål og et felles ønske om at vi skal lykkes med integreringsarbeidet. Men det er vanskelig å si at vi har lyktes med det. Hvis vi ser rundt oss på de landene i Europa som har hatt høy innvandring, har de også hatt tilsvarende store problemer. Vårt naboland har store problemer med kriminalitet, utenforskap, segregering og en lang rekke negative sider.

Også i Norge har vi store problemer. Vi ser at enkelte innvandrergupper er sterkt overrepresentert på en rekke negative statistikker – det er lav sysselsetting, det er høye sosialhjelpsutbetalinger, og det er høy kriminalitet blant enkelte grupper. Dette er noe som er kostbart, og som ikke er bærekraftig for framtiden. Hvis vi ser på landet som helhet, står innvandrere for 56 pst. av alle sosialhjelpsutbetalinger. Ser vi på Oslo, står innvandrere for over 70 pst. av alle sosialhjelpsutbetalinger. Slik kan man holde på og ramse opp en lang rekke negative sider som vi dessverre ikke har lyktes med.

Mitt spørsmål til ministeren er: Hva mener statsråden er årsaken til at så mange innvandrere, og kanskje spesielt innvandrerdødsfall, faller utenfor og blir kriminelle og ikke en del av det norske samfunnet, slik som vi ønsker?

Statsråd Guri Melby [10:23:36]: Det er ingen tvil om at det er utfordrende for en god del å bli godt integrert i det norske samfunnet. Nettopp derfor er integringsløftet en av hovedsatsingene til regjeringen – det at alle mennesker i Norge skal ha de samme mulighetene, det at vi gir alle muligheten til å lykkes i sitt eget liv, er helt avgjørende både for den enkelte og for at vi som samfunn og fellesskap skal lykkes. Integreringsstrategien som regjeringen la fram i 2018, inneholder en god del tiltak som bidrar til deltakelse og til muligheter i skole, utdanning og arbeidsliv, for hverdagsintegrering og for retten til å leve et fritt liv.

I tillegg har regjeringen lagt fram en ny lov om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid. Det er

ingen tvil om at norskkunnskaper, kunnskap om norsk samfunnsliv, det å få en god skolegang og en god utdanning er nøkkelen til at man lykkes, til at man deltar i jobb. Veldig mange av de utfordringene som representanten Engen-Helgheim løfter opp knyttet til både sosialhjelp og kriminalitet, er jo i stor grad knyttet til fattigdom. Dette er utfordringer knyttet til mennesker med lav inntekt og til barn som vokser opp i familier med lav inntekt. Dersom vi greier å løse de utfordringene og bedre både innvandreres og andres tilknytning til arbeidslivet, er veldig mye gjort.

Noen av de viktigste grepene i den nye integreringsloven er å bidra til at flere flyktninger får formell utdanning, at man får bedre norskkunnskaper, og at man i større grad enn i dag blir kvalifisert for det norske arbeidsmarkedet. Alle skal leve et fritt og selvstendig liv, både barn, unge og voksne har rett til å ta egne livsvalg. Det er en grunnleggende menneskerett, og derfor må vi også bidra til at alle får oppfylt de rettighetene.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [10:25:30]: Takk for svar. Dette var jo en oppramsing av veldig mange gode tiltak som jeg tror hele Stortinget kan stille seg bak, eller i hvert fall en lang rekke gode intensjoner. Men det som var mitt poeng med spørsmålet, var at vi ikke har lyktes med disse tiltakene. Det er ingen av de tiltakene som ramses opp her, som lykkes.

Vi er veldig gode i Norge til å bruke masse penger på tiltak vi ikke vet om fungerer, eller som vi vet ganske godt ikke fungerer. Da er mitt spørsmål: Kunne ministeren tenke seg å se på noe av det som faktisk har lyktes, sånn som f.eks. i Drammen, der vi som den første kommunen innførte aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere og klarte nærmest over natta å halvere antallet unge sosialhjelpsmottakere ved å stille krav? Vil ministeren bidra til at det blir flere plikter og stilles mer konkrete krav om at folk skal bidra for å få ytelse og tjenester?

Statsråd Guri Melby [10:26:28]: Først vil jeg korrigere den virkelighetsbeskrivelsen. Det å si at vi ikke har lyktes med integrering i Norge, mener jeg er en helt feil beskrivelse. De fleste blir faktisk godt integrert, de fleste greier faktisk å få en jobb, de fleste greier å kvalifisere seg, og de fleste blir aktive samfunnsdeltakere. Det tror jeg er viktig å ha med seg. Det er ingen tvil om at det at vi har et mer mangfoldig samfunn, er en styrke for det norske samfunnet. Det er noe vi skal hegne om, noe som er positivt.

Men vi skal selvsagt ikke late som om det ikke er utfordringer, og vi skal heller ikke late som om alt det vi har gjort før, har vært perfekt og kjempebra, og at vi nå liksom har truffet alle de tiltakene som kommer til å gjøre at absolutt alle lykkes mye bedre enn før. Derfor har re-

gjeringen også lansert en rekke nye tiltak, og mye av det er basert på evalueringer av tiltak man har gjort fra før.

Jeg mener vi har en veldig god kombinasjon ved at vi øker kravene og pliktene – vi har bl.a. nå akkurat foreslått å heve kravene til norskkunnskaper for å få statsborgerskap – samtidig som vi også da må bidra ved å stille høyere krav til den norskundervisningen som faktisk gis.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Jon Engen-Helgheim.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [10:27:32]: Det nevnes ting vi har hørt veldig lenge, som er akseptert som forklaringer, at de aller fleste lykkes i det norske samfunnet. Men hvis vi ser på kriteriene for å lykkes: Jeg vil jo si at når innvandrebefolkningen i minst mulig grad skiller seg fra øvrig befolkning, har vi lyktes med integrering. Hvis vi ser på arbeidsdeltagelse fra landgrupper i Afrika og Asia, er det faktisk ikke sånn at de fleste er i arbeid og kan leve av egen inntekt. De fleste er faktisk utenfor arbeid og ute av stand til å leve av egen inntekt, og det mener jeg ikke tegner for at vi kan si at de fleste lykkes i det norske samfunn. Jeg mener vi må være litt mer ærlige og ty til litt strengere krav.

Jeg fikk ikke svar på spørsmålet om ministeren er villig til å stille flere krav til flere tjenester og ytelser, sånn som det ble gjort for sosialhjelp.

Statsråd Guri Melby [10:28:39]: Jeg svarte på spørsmålet fra representanten, bl.a. ved å vise til at vi stiller høyere krav til det å få statsborgerskap, som er ett viktig virkemiddel. Jeg er veldig åpen for å vurdere områder man kan stille krav på, men det må også etterfølges av at vi styrker tjenestene og bedrer mulighetene til å kunne nå de kravene. Dersom vi skal stille høyere krav om f.eks. ferdigheter i norsk, må vi faktisk sørge for at det er norskopplæring som fungerer rundt omkring i kommunene – at det ikke er tilfeldig, at ikke folk med veldig ulik bakgrunnskompetanse får akkurat det samme tilbudet, at ikke vi måler i antall timer om man har greid å nå de målene man skal nå, men at vi faktisk måler det i oppnådd ferdighet.

Jeg mener vi har kommet en lang vei på integrering i Norge, men det er heller ingen tvil om at vi har en lang vei å gå, og det å lære av gode erfaringer fra kommuner som har gjort tiltak som har virket, er jeg veldig åpen for. Det mener jeg også at vi må gjøre. Det at vi hele tiden evaluerer de tiltakene vi gjennomfører, og justerer kursen, er en viktig del av den satsingen som regjeringen gjennomfører.

Presidenten: Jon Engen-Helgheim – til oppfølgingsspørsmål.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [10:29:43]: Takk for svaret.

Fremskrittspartiet har foreslått bl.a. å innføre et integreringsbarometer, det vil si at vi ønsker å måle hvordan det går med integreringen over tid, der vi ser på en lang rekke måleindikatorer, som arbeidsdeltakelse, sosialhjelpbetalinger, kriminalitet, barnevernssaker, utdanning og en lang rekke interessante ting for å se hvordan ting utvikler seg over tid. Veldig ofte driver vi med veldig mye synsing når vi snakker om innvandring og integrering. Noen mener det går veldig bra, mens andre mener det ikke går så veldig bra. Tallene er utvilsomt ikke noe å skryte av.

Da er mitt siste spørsmål til ministeren: Ville ministeren stille seg positiv til å innføre et integreringsbarometer som åpent og ærlig viser tallene på en lang rekke av de nevnte indikatorene for å synliggjøre om vi lykkes med integreringen, eller om det går i gal retning?

Statsråd Guri Melby [10:30:46]: Jeg er litt usikker på hvilke områder vi ikke har tall for, og hva vi mangler, det må jeg få se nærmere på. Slik jeg ser det, har vi veldig mye statistikk som forteller oss mye om hvordan vi lykkes med integrering, som handler både om utdanning og om gjennomføring i grunnopplæringen. Der ser vi f.eks. at barn av førstegenerasjons innvandrere av veldig mange nasjonaliteter lykkes veldig godt, og det mener jeg er en veldig viktig indikator på god integrering.

Vi har tall for sysselsetting, for sosialhjelpsstønning og for en rekke andre faktorer. Jeg mener vi har relativt god kunnskap om hvordan integreringen går i det norske samfunnet, og jeg ser ikke noe umiddelbart behov for en egen, ny satsing på det, men vi er selvsagt alltid åpne for å innhente ny kunnskap.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Ole André Myhrvold (Sp) [10:31:44]: Noen vil kanskje si det er paradoksalt, men det er et ugjendrivelig faktum at den kompetansen og de flinke folkene som holder norsk olje- og gassnæring i gang, kanskje er vårt sterkeste kort i omstillingen til et klimavennlig samfunn.

Det er all grunn til bekymring når koronadepresjonen i økonomien og lave oljepriser truer med å legge et vått teppe over næringen som på mange måter utgjør livsnerven i næringslivet vårt – ja, i hele det norske samfunnet. Det er særlig grunn til å være bekymret for bedrifter og titusenvis av arbeidsplasser i leverandørnæringen – de som fram til nå har bygd understell til oljeplattformer, og som i framtiden skal bygge fundamentet til havvindmøller, plattformer til havbruk og fornyelse av kystflåten.

Samtidig står elektrifisering av sokkelen sentralt for at vi skal nå Norges klimaforpliktelser. Det er et arbeid som vil ha stor betydning for å opprettholde en konkurransedyktig og kompetent leverandørindustri i hele Norge. Viktige arbeidsplasser over hele landet er avhengige av disse prosjektene, og det er med bakgrunn i nettopp den erfaringen vi skal utvikle morgendagens løsninger og bygge opp ny industri innenfor havvind, havbruk, fangst og lagring av CO₂ og grønn skipsfart.

Det er planlagt tre store og flere små elektrifiseringsprosjekter de neste årene fram mot 2022. Det er elektrifisering av Sleipner, Troll og Melkøya. Samlet vil de gi en reduksjon i klimagassutslipp på 8 pst. for næringen. Regjeringens opplegg gir nå trygghet kun for gjennomføring på Sleipner. Elektrifisering av Troll vil bli utsatt fordi opplegget kun gir marginal bedring i prosjektøkonomien. På Melkøya vil det gå med tap. Begge vil dermed bli utsatt med regjeringens opplegg. Tapt blir også muligheten for å redusere norske klimagassutslipp med over én million tonn CO₂ årlig.

Mener olje- og energiministeren at en slik utsettelse er forsvarlig i en tid der leverandørindustrien trenger oppdrag og Norge sliter med å klimamålene?

Statsråd Tina Bru [10:33:44]: Jeg har lyst til å starte med å si at jeg deler mange av både bekymringene og betraktningene som representanten kommer med om fremtiden til Norges største og viktigste næring. De står i en utrolig krevende tid. De er truffet av en slags perfekt storm forårsaket av både en oljepriskrig og et drastisk fall i etterspørselen etter olje som følge av den globale pandemien.

Jeg har helt siden dette startet, hatt tett dialog med næringen. Jeg har vært opptatt av å finne ut hvordan vi kan legge til rette for at vi ikke mister helt avgjørende kompetansemiljøer og viktige bedrifter langs hele kysten og i hele landet i denne utrolig ekstraordinære situasjonen vi står i. Derfor mente jeg også det var helt naturlig og riktig at vi kom denne næringen i møte, som vi har gjort med mange andre næringer, for å bistå i en veldig krevende situasjon. Derfor kom vi med et forslag til målrettede, midlertidige justeringer i skatteregimet på sokkelen, nettopp for også å imøtekomme en del av kravene næringen selv hadde, først og fremst for å bedre likviditeten, som de selv sa var noe av det aller mest avgjørende for å kunne gå videre med allerede planlagte prosjekter.

I dette arbeidet har jeg også vært opptatt av det samme som representanten er opptatt av: nemlig hvordan vi også skal få sikret de grønne prosjektene på sokkelen. Det er kjempeviktig at det arbeidet ikke forsinkes som følge av denne spesielle situasjonen. Jeg mener forslaget vi har lagt frem, gir gode muligheter for å kunne videre-

føre de prosjektene. Her deler jeg intensjonen fullt ut. Nå er det en debatt om dette forslaget. Jeg registrerer også at næringen mener vi ikke har kommet dem helt i møte, og det er riktig. Forslaget vi legger frem, er ikke eksakt det samme som deres, men vi har vært opptatt av å ha en avgrenset løsning nettopp for å bevare det normale skattesystemet på sikt.

Ole André Myhrvold (Sp) [10:35:47]: Næringen er veldig klar på at to av disse prosjektene ikke vil bli gjennomført med regjeringens opplegg. Men leverandørindustri og verft er allerede i gang med å omstille seg til en klimavennlig framtid. Havbruk, havvind, forskningsfartøy og omstilling til en grønnere skipsflåte er bare noen stikkord. På veien skal vi ha med oss kunnskap, teknologi, kapital og ikke minst folkene i næringen. Kanskje er ikke løsningene, og i hvert fall ikke ordrene, på plass før om to, tre, fire eller fem år fram i tid. Da er det kritisk at mange verft vil oppleve tomme ordrebøker fra neste sommer. Skal vi klare omstillingen, må vi holde sveiserne, ingeniørene, montørene og platearbeiderne i gang. Vi kan ikke tro at vi kan permittere folk neste sommer for så å kalle dem tilbake i 2024 for å bygge havvindmøller.

Vi trenger aktivitet hele veien. Bedriftene og arbeidsplassene må eksistere hvis de skal kunne bidra til omstilling. Hvordan vil statsråden sørge for at olje- og gassindustrien kan bidra til å fortsette å skape aktivitet og omstilling i verfts- og leverandørindustrien også de neste årene – uten at dyrebare bedrifter, dyrebare tid, kompetanse og arbeidskraft forsvinner?

Statsråd Tina Bru [10:36:58]: Igjen må jeg bare starte med å si at jeg deler mange av betraktningene representanten har. Jeg er opptatt av akkurat det samme. Det har vært et kjernepunkt for meg i det arbeidet vi nå har gjort i regjeringen på hvordan vi nettopp skal unngå å miste viktige kompetansemiljøer og sikre at vi fortsatt har aktivitet.

Forslagene til skattepakken er én bit av det. Det er en midlertidig ordning med en fastsatt sluttdato. Ordningen gjelder investeringer i enkelte prosjekter som pådras helt opp til 2024.

Jeg er også litt opptatt av at vi må huske på hva denne næringen først og fremst alltid etterspør – på alle de konferansene jeg og representanten har vært på sammen i årene da jeg også var på Stortinget. Hva er det de alltid løfter frem som det viktigste? Jo, det er stabilitet og forutsigbarhet, ikke minst i skatteregimet. Det er et system som det er bred forankring for i Stortinget, som vi har vært stolt av i mange år, og som har tjent både oss og selskapene godt.

Jeg er veldig opptatt av at vi – selv om vi nå må gjøre noen midlertidige tiltak – må passe på å ikke havne i en

situasjon hvor vi drar med oss et helt annet system veldig langt frem i tid.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Marit Arnstad.

Marit Arnstad (Sp) [10:38:16]: Problemet til regjeringen og eventuelt andre partier i Stortinget er at en samlet industri ikke synes det er godt nok. Det er ikke bare oljeselskapene – også leverandørindustrien, fagforeningene og lokalsamfunnene er unisone: Dette er ikke godt nok. Et vedtak må være godt nok til å utløse utbygginger som gir leverandørindustrien oppdrag de neste tre årene.

Kværner Verdalen har ett år igjen med oppdrag. Hvis ikke Hod-utbyggingen, som nå er utsatt, kommer på skinnene igjen, er ordrebøkene tomme i juni 2021. Dette er en av Trøndelags største industriarbeidsplasser, med over 750 ansatte. De har en mengde underleverandører, mange av dem samlet i Verdalen industripark, som sysselsetter 3 200 personer. Hvis Kværner Verdalen ikke klarer seg, vil det knapt være en familie i Verdalen som ikke merker det. En hel region vil bli rammet. Våger virkelig regjeringen å sette disse arbeidsplassene på spill? Er det en risiko som statsråden og regjeringen er villige til å ta?

Statsråd Tina Bru [10:39:23]: Jeg ønsker nettopp ikke å sette disse arbeidsplassene på spill. Det er også derfor vi har foreslått noe som egentlig er ganske historisk, altså en midlertidig endring i et veldig viktig og stort system for landet. Og ja, det er litt mer avgrenset enn det som var det opprinnelige forslaget fra næringen, men vi som politikere må også gjøre egne vurderinger. Jeg mener vi allerede langt på vei går i møte mye av det som har vært kjerneutfordringen, og som næringen også pekte på selv, før forslaget kom, nemlig likviditetsspørsmålet. Det har vært særdeles viktig. Dette går også over flere år. Det kan gjelde for investeringer som pådras helt ut i 2024. Det er en betydelig horisont.

Vi må huske at dette er prosjekter som i et langsiktig bilde er lønnsomme. De krever ikke en kjempehøy oljepris for å være lønnsomme. Det må vi også ha med oss i det vi diskuterer her.

Så tror jeg det er viktig også å tenke på andre ting som kan bidra til at vi får aktivitet i leverandørindustrien. For eksempel har vi varslet en grønn omstillingspakke. Der vil det også ligge ting som vil treffe denne næringen og disse viktige bedriftene.

Presidenten: Geir Pollestad – til oppfølgingsspørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [10:40:39]: I førre veke var Senterparti-leiaren og eg i Rogaland og besøkte verfts- og leverandørindustrien – Rosenberg Verft i Stavanger og

Aker Solutions i Eigersund. Aker Solutions er den største arbeidsplassen i Eigersund og i regionen – ei bedrift som er viktig for Dalane, for Rogaland og for Noreg. Bodskapan frå Aker Solutions var klar: Den pakken som olje- og energiministeren har lagt fram, vil ikkje sikra arbeidsplassane i Eigersund. Det trengst tøffare tiltak for å halda oppe aktiviteten og sikra verdiskapinga og jobbane i verftsindustrien.

Spørsmålet mitt er egentleg veldig enkelt: Ser statsråden at ho bør gjera meir for å redda arbeidsplassane i verftsindustrien, f.eks. ved Aker Solutions i Eigersund?

Statsråd Tina Bru [10:41:37]: Nå har jeg egentlig svart på dette spørsmålet i flere runder, men igjen: Jeg deler disse bekymringene. Jeg registrerer at industrien ikke er 100 pst. fornøyd med alt i pakken, at den ikke går langt nok, men nå ligger altså pakken i Stortinget, og det er opp til Stortinget å behandle forslaget.

Jeg kan heller ikke si at jeg har registrert noen alternative forslag fra Senterpartiet. Det hadde jo vært interessant å høre om Senterpartiet har noen egne vurderinger av hvordan dette forslaget eventuelt kan målrettes, hvordan det skal avgrenses, og hva som er formålet med det. Det eneste jeg har registrert fra Senterpartiet så langt, er at en eksakt kopi av det som er forslaget fra næringen, er det Senterpartiet vil gå for. Det er greit, men vi er jo også politikere som innimellom skal gjøre noen egne vurderinger, så det hadde vært interessant å høre om Senterpartiet har noen forslag til hvordan dette kan målrettes på en bedre måte.

Presidenten: Sandra Borch – til oppfølgingsspørsmål.

Sandra Borch (Sp) [10:42:40]: En rekke ordførere fra Nord-Norge, NHO, LO, regionråd og næringsforeninger har satt i gang et opprop for å redde leverandørindustrien i bl.a. Nord-Norge og særlig Sandnessjøen. Endringene regjeringen har foreslått i petroleumsskatten, gjør det mulig for industrien å investere, men de gjør samtidig at mange investeringer blir ulønnsomme. Flere samfunn i nord berøres direkte av den krisen vi er inne i, derfor er målbevisst og rask handling fra myndighetene helt avgjørende.

Det mest dramatiske for Nord-Norge er at Aker Solutions nå legger ned i Sandnessjøen, og jeg vil utfordre statsråden: Når ordrebøkene blir tomme, hvilke konkrete tiltak vil statsråden sette i verk? Har hun bare tenkt å sitte og se på at kunnskap og hundrevis av arbeidsplasser nå er i ferd med å forsvinne?

Statsråd Tina Bru [10:43:37]: Nei, det har jeg ikke tenkt bare å sitte og se på. Jeg er helt enig i at dette er en kjempekrevende situasjon. Også jeg er bekymret for

alle de viktige arbeidsplassene på verftene våre rundt omkring i landet. Derfor har jeg også, som jeg har sagt mange ganger tidligere, vært helt klar på at det var nødvendig å komme med noen midlertidige justeringer i et skattesystem som strengt tatt egentlig skal være noe vi kan stå i over tid. Det gjorde vi ved forrige oljeprisfall – da sto vi på skatteregimet, fordi det er utformet for å kunne fungere godt i både dårlige og gode tider. Jeg er helt enig i at dette er en så ekstraordinær situasjon at her må vi gjøre noe i tillegg.

Så er det verdt å merke seg at oljeprisen i dag er på nesten 35 dollar. Vi ser nå klare tegn til at markedet på sikt kommer til å stabilisere seg i løpet av det året vi nå går inn i. Det er bedre utsikter enn vi hadde for bare noen uker siden, også på grunn av de globale produksjonskuttene. Det er også et bilde vi må ha med oss.

Jeg deler representantens bekymring fullt ut, men jeg mener også at vi med det forslaget vi nå har til behandling her i Stortinget, har kommet langt på vei i å møte næringens behov.

Presidenten: Marit Arnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:45:01]: Statsråden insisterer på at hennes og regjeringens forslag er godt nok, men det vi utfordrer, er at en hel næring ikke synes det. Det gjelder ikke bare oljeselskapene, det gjelder fagforeningene, det gjelder leverandørindustrien, det gjelder LO, og det gjelder NHO – ingen av dem synes det er godt nok.

Så spør statsråden om hva Senterpartiet ville gjort annerledes. Vi ville ha fjernet denne halveringen av friinntekten som regjeringen har lagt inn. Det er bare et knep – det har ingen faktisk virkning. Og vi ville lagt inn tilstrekkelige elementer til at en kan være sikker på at Hod ikke blir utsatt, at NOAKA ikke blir utsatt, at elektrifisering av Troll og Melkøya ikke blir utsatt. For hvis en først skal iverksette tiltak som utsatt skatt – dette er jo ikke skattelette, dette er utsatt skatt – må en iallfall være sikker på at tiltakene virker, at ikke arbeidsplassene går dukken i mellomtida. Jeg er enig, i 2023/2024 kommer det til å komme mye under fornybare prosjekt, men Kværner Verdals ordrebok er tom neste sommer.

Statsråd Tina Bru [10:46:06]: Jeg er helt enig med representanten Arnstad i at dette på ingen måte er en skattelette – det er helt riktig at det er utsatt skatt. Det er mange som prøver å si at man ikke skal gjøre dette grepet, nettopp fordi man ikke skal hjelpe en bransje som er hardt prøvet akkurat nå, fordi man heller skal la omstillingen gå sin gang. Det er ikke jeg enig i. Jeg er veldig enig i det som representanten også sier, at det handler

om å ha med seg de viktige bedriftene og kompetansemiljøene videre, og da er vi nødt til å gjøre dette.

Forklaringen på hvorfor vi i vårt forslag reduserer friinntekten noe, er rett og slett at friinntekten i utgangspunktet er en kompensasjon for at selskapene ikke får umiddelbar utgiftsføring av investeringskostnaden. Det får de nå i det forslaget som regjeringen har lagt frem. Derfor har vi også sett det naturlig å redusere friinntekten noe. Men jeg registrerer at dette er en debatt. Det kommer til å bli debatt i Stortinget. Vi er en mindretallsregjering. Nå må Stortinget kunne ha debatten de vil ha om hvordan de mener at dette bør utformes for at det skal treffe godt nok, selv om jeg mener at dette er et bra forslag fra regjeringen, som svarer på mange av de utfordringene som næringen har pekt på selv.

Presidenten: Espen Barth Eide – til oppfølgingsspørsmål.

Espen Barth Eide (A) [10:47:16]: Vi er mange som deler den bekymringen som her har kommet til uttrykk for en stor og viktig leverandørindustri, som ikke bare skaper mange arbeidsplasser i dag og viktige inntekter til fellesskapet, men som også skal være med oss i broen inn til framtiden. Jeg er glad for at statsråden også bekrefter at dette er noe hun er opptatt av, og at det er en tid for store og ekstraordinære tiltak.

Jeg har lyst til å supplere de spørsmålene som har blitt stilt, med et litt annet spørsmål: Er statsråden enig i at vi må innrette tiltakene slik at vi akselererer overgangen til framtidsnæringene, framfor at vi låser norsk leverandørindustri mer inne i en fossil økonomi enn det som kanskje er heldig, når vi nå også skal ha arbeidsplasser om fem–ti år? Hvis hun er enig i det: Hvilke tiltak vil hun treffe, slik at vi sørger for at de valgene vi tar nå, er kloke både i dag og i framtiden?

Statsråd Tina Bru [10:48:11]: Jeg må innrømme at jeg er litt usikker på hva representanten eksakt mener om hvor man i så fall skal legge sanne krav – om det er i skatteendringene, eller om det er noe i tillegg.

Espen Barth Eide (A) [10:48:22]: Begge deler.

Statsråd Tina Bru [10:48:23]: I tillegg mener jeg at det er mulig å gjøre flere ting. Vi har også varslet en grønn pakke. Jeg mener vi har et veldig godt virkemiddelapparat i Norge. Vi har mange gode måter å kunne understøtte teknologiutvikling på som også treffer leverandørindustrien og de bedriftene som i stor grad nå egentlig har sin aktivitet rettet inn mot olje og gass. Men de var også veldig flinke til å omstille seg under forrige oljeprisfall.

Jeg mener vi som myndigheter kan bistå og akselerere det, gjøre det mulig, men da er det viktig at de be-

driftene faktisk finnes der, også i den andre enden, for det er nå engang sånn at mange av de nye teknologiene vi ønsker å bringe frem, ikke er noe som i dag er lønnsomt på egne ben, så de trenger støtte.

Men absolutt, jeg deler intensjonen om at dette er viktig å sikre også i den tiden vi nå går inn i.

Presidenten: Espen Barth Eide – til oppfølgings-spørsmål.

Espen Barth Eide (A) [10:49:05]: Jeg takker statsråden for et godt svar.

Jeg tror vi faktisk deler ambisjonen om at vi nå skal sikre de arbeidsplassene vi faktisk har i dag, i de jobbene og bedriftene vi faktisk har, men på en slik måte at det også bygger bro. Spørsmålet er om ikke statsråden er opptatt av at vi innretter dette slik at vi forholder oss til det faktum at verden der ute endrer seg, samme hva vi bestemmer i Stortinget.

Det er helt åpenbart at Europa ser annerledes på behovet for gass i det lange løp enn de har gjort til nå. Det er stor interesse for overgang til hydrogen, f.eks., som et substitutt for gass. Man kan jo se for seg varige atferdsendringer etter koronakrisen når det gjelder nye måter å jobbe på, nye måter å reise på. Det kan f.eks. ta veldig lang tid før etterspørselen vil være tilbake på det nivået den var, hvis den noen gang kommer dit.

Så mitt spørsmål er: Er ikke egentlig lakmustesten om vi klarer å lage et helhetlig system som oppnår disse to formålene samtidig – uten kun å prioritere dagens behov, men også å sørge for at fremtiden er tungt til stede i de planene vi legger i de neste ukene?

Statsråd Tina Bru [10:50:14]: Jeg er ikke uenig i det. Jeg mener også at det er det vi legger opp til, nettopp ved at vi kommer med en grønn omstillingspakke, som er varslet, og der vil det ligge mange spennende virkemidler.

Hvis man tenker på selve skatteforslaget, mener jeg at det er begrenset rom der. Det er et skattesystem, og det må på en måte være det. Men vi har også prøvd å ta slike hensyn i det forslaget vi la frem, gjennom bl.a. at vi har pekt på at vi skal opprettholde CO₂-avgiften på samme nivå, selv om kvoteprisene skulle falle i EU f.eks. Det er et klart og tydelig signal om at vi mener dette er et viktig virkemiddel for å få utløst de grønne prosjektene gjennom avgifts- og skattesiden.

Også kommer vi snart med en hydrogenstrategi; den er varslet. Vi gjør mye spennende på havvind: Vi har jo hatt forslag om åpning av områder på høring, og ny forskrift. Også det tar jeg sikte på å komme tilbake til før sommeren. Vi har selvfølgelig karbonfangst og -lagringsprosjektene. Så det er mange viktige prosjekter som skjer

ved siden av, som jeg absolutt mener spiller inn i det bildet.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Lars Haltbrekken (SV) [10:51:25]: Mitt spørsmål går også til olje- og energiministeren.

Dagens Næringsliv har den siste tiden avslørt enorme tap og en ukultur som savner sidestykke i Norge, knyttet til Equinors satsing og investeringer i USA over de siste 20 årene. Det er helt ville historier om sponning av kalkuner til 700 000 kr, enorme sjekker som bare ble liggende, og at det var helt naturlig for lederne å kjøre de aller dyreste bilene. Resultatet er et tap på – sist rapportert – 218 mrd. kr. Det er et tall de færreste av oss har et forhold til. Men det er to Nord-Norge-baner, det er mye mer enn gigantprosjektet ferjefri E39, og vi kunne ha fått forferdelig mange sykepleiere, barnehagelærere og lærere for den summen.

De 218 milliardene er fra oljen som har ligget på bunnen av norsk sokkel. Det er vår olje – våre felles ressurser. Disse pengene har altså Equinor satset, sløst bort og tapt i USA.

Equinor har vært engasjert i mer enn 30 ulike land. Vi vet at den dypt problematiske investeringen i oljesand i Canada endte opp som investeringene i USA, med salg og avskrivninger av 4,5 mrd. kr. Spørsmålet som melder seg, er om kulturen som gjorde seg gjeldende i USA, også var en kultur i selskapets satsinger andre steder.

Så sent som i 2018 konkluderte revisorfirmaet KPMG med at Equinor «ikke hadde effektiv intern kontroll over finansrapporteringen per 31. desember 2017». Tror statsråden at de problemene som er avdekket hos Equinor, er utelukkende et amerikansk problem? Eller er det grunn til å tro at dette er en kultur fra selskapets side også i andre land? Og hva gjøres for å sikre at dette ikke skjer igjen, annet enn at Equinor selv bedyrer at de har håndtert dette nå?

Statsråd Tina Bru [10:53:36]: Jeg må starte med å si at den siste tiden har Equinors utenlandsvirksomhet i USA fått mye negativ oppmerksomhet, og det er med rette. Det som har skjedd i USA, med de store tapene, har ikke vært god forretning. Det er store tap, og det er selvfølgelig ikke noe man ønsker å se.

Den andre siden av denne saken handler om at det er avdekket dårlig internkontroll, en forretningskultur som vi på ingen måte mener er noe et norskeid selskap skal vedkjenne seg.

Jeg har denne uken hatt eiermøte med Equinor. Mitt første møte etter at jeg ble statsråd, fremskyndet jeg også i lys av det som har skjedd. Der diskuterte vi bl.a.

dette med kultur. Selskapet og styret sier også at de nok nå ser at dette er noe som de burde informert om da de begynte oppryddingsjobben. Det var ukjent for departementet at det var utfordringer med internkontroll og forretningskultur i USA. De forsikrer om at de har ryddet opp i dette.

Jeg spurte også om det som representanten her spør om, om de har avdekket lignende utfordringer i andre land. De svarte at nei, det har de ikke, og at USA er særskilt i så måte. Men de betrygget meg også med at de har ryddet opp i dette. De er enig i at sånn skal de ikke holde på, og det er jeg glad for at de også tar selvkritikk på.

Jeg er enig i det representanten sier, at det er en unorsk måte å drive forretning på, og det skal vi ikke ha i et stort statlig delprivatisert selskap som det Equinor er.

Lars Haltbrekken (SV) [10:55:20]: Jeg takker for svaret.

Statsråden sa etter møtet med Equinor på mandag som hun henviser til, at hun nå vil ha en tettere oppfølging av selskapet, noe som selvfølgelig bare skulle mangle siden staten er den dominerende eieren av selskapet, som har tapt enorme pengesummer.

Men hva betyr en tettere oppfølging konkret? En stor del av problemet med Equinors investeringer er at det som har skjedd, har vært lite tilgjengelig: hvor store tapene har vært, og hvordan selskapet har opptrådt. Manglende offentlighet og åpenhet virker å ha vært en av kjerneverdiene til selskapet når de har gått fram. Det er derfor maktpåliggende at vi nå får vite mer om hva som har skjedd, og hvordan selskapet kommer til å håndtere dette framover. Spørsmålet er om statsråden vil offentliggjøre det som nå kommer fram gjennom den tettere oppfølgingen hun skal ha med selskapet.

Statsråd Tina Bru [10:56:26]: Jeg tror jeg bare må starte med å si at jeg er ikke helt enig i at det har vært lite kjent at selskapet har hatt store tap i USA. Det har vært ganske godt kjent over mange år. Sånn sett har ikke den informasjonen vært lite tilgjengelig, men det har vært diskusjoner om det akkumulerte tallet. Det sier også selskapet at de kunne vært enda tydeligere på, det kunne vært lettere tilgjengelig. Det er jeg enig i, og det er jeg derfor glad for at de sier.

Men når det gjelder oppfølgingen fra Olje- og energidepartementet, er det heller ikke slik at den internasjonale virksomheten, og i USA spesielt, ikke har vært diskutert i møter tidligere. Det har vært et tema på samtlige eiermøter mellom den til enhver tid sittende statsråd og styret siden 2016. Så vi har fulgt dette tett. Vi har også utarbeidet egne rapporter fra vår rådgiver Arctic Securities, for å gå dypere inn i den virksomheten. Det jeg sier at jeg vil gjøre nå, er at jeg i tillegg vil ha et nytt møte som går dypere inn i årsrapporten, før årsrapporten blir

et tema på eiermøtene, som den alltid har vært. Men det er altså en enda tettere oppfølging fremover på det som omhandler USA-virksomheten og utenlandssatsingen generelt.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Lars Haltbrekken.

Lars Haltbrekken (SV) [10:57:31]: Jeg håper at statsråden benytter den anledningen hun nå får, til å forsikre oss om at det vil bli full offentlighet rundt de svarene hun får fra Equinor.

Men dersom et heleid statlig selskap eller en offentlig etat hadde vært ansvarlig for bare en promille av de tapene vi har sett i Equinor, ville det ha fått konsekvenser for ledelsen. I dette tilfellet ser det heller ut som at de som har vært ansvarlige for satsingen i Equinor, har rykket oppover i selskapet og i tillegg fått enorme bonustildelinger. Dagens Næringsliv meldte i mars i fjor om at mens vanlige ansatte måtte nøye seg med en bonus på 8,5 pst. av grunnlønnen, fikk Equinor-toppene 40–50 pst., pluss store aksjetildelinger. For utenforstående kan det virke som man blir forfremmet til sitt eget inkompetansenivå. En sånn feilsatsing som disse investeringene har vært, ville i de fleste andre tilfeller ha ført til at det fikk noen konsekvenser. Vil dette få noen konsekvenser for ledelsen i Equinor, for de bonusutbetalingene som er eller har vært, og også eventuelt for styret?

Statsråd Tina Bru [10:58:45]: Ja, i mitt eiermøte med Equinor tok jeg opp det som er blitt avdekket rundt den lønnskulturen og de bonusutbetalingene som har vært i USA. Det sier selskapet selv at de har ryddet opp i, og sånn skal det ikke være. Det mener jeg det er helt opplagt at de også sier. Det jeg spurte styrelederen om, var vurderingene rundt også å informere eier om den utfordringen de hadde hatt på dette, da det ble avdekket, noe jeg mener de med fordel kunne gjort. Det bekreftet de selv at de burde gjort. Det er jeg glad for, for dette er også viktige politiske diskusjoner som vi har i Norge, ikke bare når det gjelder Equinor, men generelt, som går på lederlønninger og hvordan man skal være konkurransedyktige på lønn – ja – men man skal ikke være lønnsledende. Det er en viktig verdi som vi også skal ta med oss til utlandet.

Jeg hadde i mitt møte et behov for å bli direkte informert om hva de har gjort, hvordan det kunne skje, og hva som har gått galt. Det har vi diskutert. Jeg mener også at jeg har fått gode forsikringer på at de har ryddet opp i disse utfordringene.

Presidenten: Espen Barth Eide – til oppfølgingsspørsmål.

Espen Barth Eide (A) [11:00:00]: Jeg vil begynne med å anerkjenne at jeg synes statsråden har vært tydelig i de signalene hun har sendt gjennom offentligheten til styret og ledelsen i Equinor, og takke for et grundig svar på mitt skriftlige spørsmål.

Jeg mener at denne saken egentlig har to dimensjoner. Den ene er oppryddingen i det som åpenbart har vært en ukultur i USA-satsingen, og det har statsråden svart på. Det andre spørsmålet som nå vil komme, er: Hva vil staten med sitt fortsatte eierskap? Hva er formålet med å eie det største energiselskapet i Norge i den tiden vi nå går inn i? I den offentlige debatten har det de siste dagene bl.a. kommet opp en idé om at man skal bruke eierskapet strategisk til å gi Equinor et enda tydeligere fornybarmandat, altså at man i enda større grad skal bruke Equinor som en motor for å drive fram den omstillingen vi alle nå uansett må igjennom, på samme måte som man på 1970-tallet ga et veldig klart mandat til å bygge norsk kompetanse, støtte opp om norsk leverandørindustri, gjøre Norge til en partner i det internasjonale oljearbeidet på lag med de andre. Ser statsråden for seg at denne diskusjonen kan lede nettopp i den retning?

Statsråd Tina Bru [11:01:16]: Jeg tror, som representanten er inne på, det er litt viktig å huske på hvorfor vi eier Equinor. Det er for å opprettholde et ledende teknologi- og energiselskap med hovedkontorfunksjon i Norge, og så er det et mål om høyest mulig avkastning over tid. Vi har vært godt tjent med eierskap i Equinor over mange år. Bare i fjor fikk vi 90 mrd. kr i utbytte og skatt. Det har vært god forretning for Norge, jevnt sett.

Diskusjonene om hvordan man skal bruke selskapet, omhandler eierskapspolitikken som helhet. Eierskapsmeldingen ble nettopp vedtatt. Jeg mener de rammene som ligger der, er gode rammer. Jeg mener det er selskapet selv som må stå for strategiske vurderinger, f.eks. av hvordan de skal investere, men politiske diskusjoner om hvordan man forvalter selskapet, må selvfølgelig de politiske partiene ha anledning til å ha. Jeg synes at eierskapspolitikken, slik den er nedfelt i eierskapsmeldingen, er god, og så registrerer jeg at selskapet selv gjør flere ulike valg for å bredde sin portefølje, f.eks. innenfor fornybar, og det synes jeg er bra.

Presidenten: Espen Barth Eide – til oppfølgings-spørsmål.

Espen Barth Eide (A) [11:02:22]: Når det gjelder formen på eierstyringen, er jeg enig i at den skal være profesjonell. Den skal skje gjennom generalforsamling, og det skal ikke skje gjennom politisk detaljstyring fra dag til dag. Dette er et viktig prinsipp som vi har stått sammen om i Norge i mange år, og som jeg tror det er

god grunn til å forsvare også i denne situasjonen. Men det er noe helt annet enn spørsmålet om hva som er statens strategiske mål, formålet med eierskapet, for som alle andre eiere må også hovedeieren, som eier 67 pst. av selskapet, kunne ha en tydelig målsetting. Jeg er opptatt av at den målsettingen selvfølgelig innebærer at man skal tjene penger på å eie selskapet, men staten må jo ha noen mål utover det. Spørsmålet litt mer konkret er: Vil statsråden bruke denne anledningen til å begynne et arbeid for å se på om man skal justere statens mål for eierskap i Equinor, f.eks. i retning av å gjøre selskapet til enda mer av en fornybarmotor, altså utover det som selskapet selv har lagt til grunn i dag?

Statsråd Tina Bru [11:03:22]: Jeg må vel innrømme at jeg i utgangspunktet er skeptisk til sånne ting, fordi jeg mener at kompetansen på f.eks. hvor man bør investere, er noe som tilligger kompetansen i selskapet og ikke politikerne. Jeg mener f.eks. det ville være krevende hvis man skulle bruke Equinor for å oppnå Parisavtalens mål, noe jeg mener å ha sett et forslag om i forbindelse med behandlingen av eierskapsmeldingen. Det tror jeg er litt krevende. Jeg mener at vi må ha et klart skille mellom rollene også i eierskapspolitikken, og tror jeg bare må gjenta det jeg sa i stad: Når selskapet selv gjør vurderingen at det er fornuftig, og de ser lønnsomhet i å gå inn i fornybar, er det et tegn i tiden på at man utvikler seg i den retningen. Jeg har tillit til at selskapet også fremover vil ta kloke beslutninger rundt sånne spørsmål. Jeg mener igjen at det nok er de som sitter på den fagkompetansen, og ikke jeg.

Presidenten: Une Bastholm – til oppfølgings-spørsmål.

Une Bastholm (MDG) [11:04:29]: Equinors utenlandsinvesteringer i Nord-Amerika har ikke bare vært dårlig forretning, som statsråden sa, det har vært en svimlende, useriøs kostnadsstyring.

Statsråden er sikkert kjent med at Miljøpartiet De Grønne har foreslått at Stortinget oppnevner en uavhengig kommisjon for å granske Equinors utenlandsinvesteringer i Nord-Amerika og også statens eierstyring og eierdialog gjennom de årene, også for å finne ut hva vekslende regjeringer har visst og ikke visst om Equinors aktivitet i Nord-Amerika. Jeg har merket meg at statsråden har bedt Equinor om å redegjøre for hva som har skjedd, men jeg mener det på ingen måte er nok når det er snakk om så mange år og også så svimlende store summer som over 200 mrd. kr, som egentlig tilligger fellesskapet. Det er et enormt tillitsbrudd fra et enormt viktig statlig deleid selskap.

Er statsråden enig i at en stortingsnedsatt granskingskommisjon kan bidra til mer åpenhet og viktig in-

formasjon, og vil hun i så fall anbefale Høyres stortingsgruppe å støtte forslaget?

Statsråd Tina Bru [11:05:40]: Jeg er enig i at tilgjengeligheten rundt de akkumulerte tapene i USA kunne vært bedre. Jeg er derfor glad for at selskapet nå selv sier at de har lyst til å rapportere det på en annen måte.

Men igjen er vi litt tilbake til det som var diskusjonen her i stad: Det blir litt feil å skape et inntrykk av at det er først nå man har blitt klar over at det har vært store tap i USA. Det har man vært klar over i mange år. Det er heller ikke, så vidt jeg kan se, en stor kobling mellom det som går på forretningskulturen og internkontrollen, og de store tapene. De store tapene skyldes i all hovedsak fallet i oljeprisen. Det skyldes investeringer som ble foretatt mellom 2007 og 2011, en periode med veldig høye oljepriser. Så falt de regnskapsmessige verdiene til disse eiendelene etter oljeprisetallet, og da ble det gjort store nedskrivninger. Men også fordi vi ønsket å gå dypere inn i dette, bestilte departementet tilbake i 2014 en rapport fra Arctic Securities for å se på USA-virksomheten, og den konkluderte med det samme: Ja, det var store tap på grunn av fallet i oljeprisen, og det gjaldt også ganske mange andre selskaper i USA på den tiden.

Presidenten: Bjørnar Moxnes – til oppfølgings-spørsmål.

Bjørnar Moxnes (R) [11:07:00]: Arve Johnsen var grunnleggeren av Den norske stats oljeselskap, og som eneste ansatte i starten sov han de første dagene på gulvet i en tynn sovepose i en tom leilighet. «Jeg hadde bestemt meg for å spare selskapet for alle unødige utlegg og ville derfor ikke bo på hotell», som Johnsen selv sa.

I dag ser vi et annet Statoil, eller Equinor: Det er børsnotert, det er delprivatisert, det har vært på oppkjøpsraid i USA med kjøp av en kalkun til nær en million kroner, dyre biler og store fester – og et tap på omkring 200 mrd. kr i USA. Når vi nå ser forskjellen på det Statoil vi hadde, som jo var et statlig industrieventyr og en suksess, hvor lurt var det egentlig å delprivatisere selskapet? Og bør ikke den norske stat heller kjøpe tilbake selskapet i det norske folks eie, så vi kan eie og styre det fullt og helt?

Statsråd Tina Bru [11:08:02]: Jeg har selv mimret tilbake til starten på historien rundt Statoil. Det er verdt å ha det med oss og bli minnet om det innimellom, og det synes jeg er en helt naturlig del av denne debatten vi har her i dag. Men når det gjelder den mer politiske debatten, om Equinor skal være delprivatisert, og om de skal være i utlandet, mener jeg at resultatene over tid, gitt det som er utgangspunktet – hvorfor staten skal

eie dette selskapet – er innfridd når det gjelder det som er målet: Vi har tjent gode penger på dette.

Hvis selskapet også skal kunne vokse inn i fremtiden, må de ha muligheten til også å være til stede i utlandet. Mye av det vi ser de nå gjør i utlandet, er rettet inn mot den fornybare siden, det er der de store mulighetene ligger, så jeg mener det potensielt ville være et tap for Norge og for norske kompetansemiljøer om vårt største selskap ikke skulle ha mulighet til det. Men det er en politisk debatt. Jeg forholder meg til det som er rammene for eierskapspolitikken i dag, for hvorfor og hvordan vi eier selskapet.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:09:17]: Mitt spørsmål går til kunnskapsministeren.

De siste ukene har lærere, assistenter og renholdere gjort sitt beste for at barna våre skal ha en trygg skole å komme tilbake til. Klasserom ble gjort i stand på rekordtid, noen har flyttet ut i naturen. Elever og ansatte har på imponerende vis tilpasset seg den nye hverdagen. Når situasjonen har blitt som den er, er man avhengig av at alle er med og drar lasset. Jeg vil mene at folk i Norge har gjort sitt beste, men hvor har regjeringen vært? På meg virker det som man var mer opptatt av pekeleken.

For det meldes om store forskjeller mellom kommuner og skoler på hvor mye tid barna får på skolen. VG skrev i går at Oslo kun får til et minstekrav om én skoledag i uka for alle elever. Det er den samme situasjonen i mange kommuner. Til VG sier regjeringspartiet Høyre at ambisjonene i Oslo da er for lave. Statsråden sier selv at hun er bekymret, og at det er lite.

Da må jeg innrømme at jeg blir litt forvirret, for det er jo retningslinjene til regjeringa og statsråd Melby som er hovedårsaken til at Oslo og andre kommuner ikke kan tilby barna mer skole. Så mener da statsråden enten at Oslo og andre kommuner nå bryter reglene og tilbyr for lite skole, eller er det sånn at statsråden egentlig oppfordrer kommuner til å bryte smittevernreglene for at flere elever skal komme på skolen flere dager? Kan statsråden her klargjøre: Er det kommunene som gjør feil, eller er det smittevernreglene til regjeringa som er feil?

Statsråd Guri Melby [11:10:53]: Jeg må innrømme at jeg er litt usikker på hva representanten spør om. Spør han om smittevernreglene er for strenge og burde justeres på? Spør han om regjeringen i større grad burde detaljstyre kommunene i måten man åpner skolene på?

Det som skjedde da vi bestemte oss for å åpne skolene, basert på helsefaglige råd, var at vi gjorde noen tydelige prioriteringer. Vi sa at 1.–4. trinn skulle prioriteres.

De skal ha et fulltidstilbud eller i hvert fall et så tilnærmet fulltidstilbud som det er mulig å gi. Vi sa at yrkesfag-elever med behov for verksted og praktisk trening skulle prioriteres, og så sa vi at fra 11. mai og utover skulle de andre elevene tilbake på skolen.

Målet er at de skal få et så tilnærmet fullverdig tilbud som mulig, men der smittevernreglene tilsier at f.eks. ikke alle elever kan være på skolen samtidig, og at ikke alle kan ha akkurat like mange timer som de har til vanlig, er man nødt til å finne gode lokale løsninger.

Det er ingen tvil om at i en kommune som f.eks. Oslo, med mange skoler, mange store skoler, og ikke nødvendigvis veldig mye ekstra areal, er det krevende å greie å finne plass til f.eks. 5.–7. trinn samtidig som 1.–4. trinn skal ha fulle dager. Nå har skolene vært åpne i ca. én uke. Jeg tror veldig mange skoler og skoleeiere har gjort seg noen erfaringer den tiden det har vært åpent, om både hvordan de kan greie å følge smittevernreglene på en god måte, og hvordan de kan gi ungene best mulig opplæring.

Jeg er ganske sikker på at alle strekker seg så langt de overhodet greier, og at de vil fortsette å gjøre det for å gi alle barn et best mulig tilbud, men jeg mener ikke det er riktig verken å vike på smittevernkrav eller å detaljstyre kommunene mer i den situasjonen vi er i nå. Jeg tror at det gir oss et dårligere tilbud både når det gjelder opplæring, og når det gjelder helse.

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:12:54]: Spørsmålet mitt var nettopp hva regjeringa mener, for det er forvirring om de signalene som regjeringa nå sender ut, når man i media går ut og kritiserer kommuner for det opplegget de tilbyr, som tilbys på bakgrunn av regjeringas regler. Jeg er opptatt av at regjeringa skal gjøre sin del av jobben, ikke kritisere kommunene når de følger regelverket, og ikke drive med den pekeleken, som nevnt. Jeg mener også at man bør lytte til Barneombudets oppfordring til regjeringa om at en nå raskt evaluerer smittevernreglene for å sikre at reglene ikke er strengere enn det som til enhver tid er smittefaglig nødvendig. Nå har man høstet noen erfaringer. Det er viktig at skolene får vite om de reglene man har i dag, skal vare helt til sommeren, eller om det blir endringer. Når kan skolene forvente nye justeringer i smittevernreglene – vil det gå dager, uker eller måneder?

Statsråd Guri Melby [11:13:52]: For det første har verken undertegnede eller andre deltakere i regjeringen kritisert enkeltkommuner for det tilbudet de gir. Vi har kommentert i media at noe kan høres ut som et lite omfattende tilbud, men det som er viktig for oss, er at vi faktisk innhenter ordentlig kunnskap om hva slags tilbud som gis i alle kommuner, og at vi også bruker litt tid på å skaffe oss den kunnskapen – én uke mener jeg

ikke er nok til å kunne evaluere hva slags skoletilbud som har blitt gitt til elevene etter gjenåpning. Den kunnskapen jobber vi nå med å samle, men det tar som sagt litt tid. Jeg vet at Oslo kommune står overfor veldig store utfordringer, at det er veldig krevende. Jeg er også ganske sikker på at de strekker seg langt for at elevene skal få noe mer enn et minimumstilbud.

Når det gjelder smittevernveilederne, har vi sagt fra dag én at det er dynamiske dokumenter. De vil bli oppdatert og justert i henhold til generelle smittevernregler, altså hva slags andre hensyn vi tar i samfunnet når det gjelder smitte, og også når vi får tilbakemeldinger fra sektoren om hvordan de fungerer. Derfor har de allerede blitt justert én gang, og de vil helt sikkert bli justert på nytt når det er behov for det.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Torstein Tvedt Solberg.

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:14:59]: Jeg tror alle som leste VG, oppfattet det som kom fra regjeringspartiene, som kritikk. Jeg er også helt enig med Barneombudet, som mener at departementet og regjeringa ikke har god nok kunnskap om situasjonen der ute. Jeg håper at den oppfordringen fra Barneombudet tas på alvor av regjeringa. Jeg skulle egentlig ønske at statsråden kunne være mer konkret i sin beskjed til skolene om justeringer i smittevernveilederen, for vi kjenner til at statsråden tidligere har gitt skolene korte frister og brukt mye tid på klasseromsarbeid. Dette burde man hatt på plass tidligere.

Den andre store utfordringen, i tillegg til smittevernreglene, er ressursituasjonen. De pengene som har kommet, var brukt opp allerede i april, og Barneombudet er også her krystallklare på at man må prioritere de nødvendige ressursene til å oppfylle elevenes rettigheter. Kommuner og skoler rapporterer om voldsomme kostnadsøkninger. Milliardene satt løst da det var næringslivet som skulle reddes. Mener ikke statsråden at skolene er like viktige?

Statsråd Guri Melby [11:16:02]: Den eneste fristen som har vært kort for Skole-Norge i denne situasjonen, er da man besluttet å stenge ned skolene, på én dag. Det taklet de fantastisk bra ved å tilby digitale klasserom omtrent fra dag én. Når vi har hatt en gjenåpning av skolene, har det skjedd gradvis, og man har fått god tid på seg. Allerede 7. april sa vi at 1.–4. trinn skulle tilbake for fullt 27. april. Vi sa også veldig tydelig at alle elever skulle tilbake før sommeren. Det betyr at fra 7. april hadde man tid til å planlegge at 1.–4. trinn skulle komme tilbake, og det ble åpnet for de andre trinnene fra den 11. mai, så man har hatt ukevis på å forberede dette. Men det er jo ingen tvil om at det er veldig vanskelig

likevel, det er en krevende situasjon. Vi kan ikke bare trylle fram flere klasserom, vi kan heller ikke trylle fram flere lærere. Regjeringen har fra dag én vært helt tydelig på at vi skal stille opp for kommunene. Ekstrakostnader som kommunene får som en del av koronakrisen, skal vi dekke. Det betyr også at kommunene nå har en mulighet til å bruke ekstra midler, bl.a. til å skaffe lokaler og ekstra penger til skyss, hvis de har behov for det – dette er midler som regjeringen vil stille opp med å dekke. Det må vi komme tilbake til i budsjettbehandlingen, og eventuelt også gjennom andre krisepakker.

Presidenten: Torstein Tvedt Solberg – til oppfølgingsspørsmål.

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:17:18]: Jeg tror det egentlig er kun statsråden i hele Skole-Norge som mener at hun ga skolene god tid til gjenåpningen. Det er en ganske unison tilbakemelding, og jeg ber innstendig statsråden se mer på smitteveilederen og være mer konkret i sin tilbakemelding til skolene.

Når det gjelder ressurser, ber jeg ikke statsråden om å trylle – jeg ber henne betale for de ekstrakostnadene som er. Jeg har også tidligere hørt statsråden si at regjeringa skal stille opp, men vi vet jo allerede svaret på det. Revidert nasjonalbudsjett ble lagt fram, og det kom ikke nok penger. Fylkene sier at bussene står klare, det står på penger for å få skoleskyssen til kommunene. Kommunerne sier at lokalene er ledige, det står på penger for å få leid dem og få plass til flere. Regjeringas svar er at dette må de se på og vurdere videre, men nå begynner det å haste. Vi har ikke så mye tid igjen av dette skoleåret, og når kommunene nå sier at det står på penger, bør en være tydelig på at de pengene bør og må komme – slik at det ikke er for sent, og at en faktisk får kommet tilbake dette skoleåret. Konsekvensene av at det ikke kommer penger, ser vi allerede: Det er kutt i skolen og barnehagen.

Kan statsråden avklare når regjeringa skal stille opp?

Statsråd Guri Melby [11:18:28]: Jeg tviler på at representanten Tvedt Solberg har snakket med hele Skole-Norge. Vi har hatt tett dialog med alle parter hele veien, bl.a. med KS og alle fagforeningene, og med unntak av én organisasjon var alle veldig klare på at de hadde fått god tid til å forberede seg, at de var klare for åpning av hele skolen den 11. mai, og at de ønsket den åpningen velkommen.

Det er klart at det er en ekstremt krevende og stressende situasjon – jeg tror veldig mange i mange sektorer har opplevd at det er vanskelig å forutsi akkurat hvordan man skal løse oppgavene, og at man faktisk er nødt til å ta det litt etter hvert. Den utfordringen tror jeg skolene

står i, og det er klart at veldig mange, både lærere og andre ansatte, opplever krevende dager. Det mener jeg vi skal anerkjenne.

Når det gjelder midler, tror jeg det er vanskelig å si det så veldig mye klarere enn det vi i regjeringen har gjort. Vi har sagt at regjeringen skal stille opp, vi har sagt at vi skal dekke ekstraavgifter. De rapporteringene vi får fra fylkeskommunene, som vi har tett dialog med, er at de finner gode løsninger på skoleskyss, og der de ikke har funnet det ennå, jobbes det med det. Her er jeg helt sikker på at vi skal greie å finne løsningene sammen.

Presidenten: Vi går videre til dagens siste hovedspørsmål.

Jon Georg Dale (FrP) [11:19:47]: Det er snart tre ve-ker sidan regjeringa presenterte sitt forslag til endringar i oljeskatten. Sidan den gong har ein samla oljebransje, leverandørindustrien, NHO og LO praktisk talt slakta forslaget. Det ser likevel ikkje ut til å ha gjort nemneverdig inntrykk på regjeringa, som i dag gjev uttrykk for at dei er bekymra. Men det er ikkje bekymring som vert etterlyst, det er handling.

Investeringar i olje og gass bidreg til titusenvis av jobbar på sjøen og på land. No står investeringar på tital milliardar kroner i fare berre i 2020 og i 2021. Dette er investeringar som er så store at om regjeringa set i gang alt som var ferdig og klart til bygging av veg- og jernbaneprosjekt, alt som var planlagt av offentlege bygningar, og alt som er lett tilgjengeleg av vedlikehald i det norske samfunnet, vil ein ikkje vere i nærleiken av å kompensere for den aktiviteten som kan falle vekk i olje- og gassindustrien.

Det er alvor no. Arbeidsplassar står i fare. Verft kan gå over ende, store industrimiljø kan forvitre. Likevel flyttar altså ikkje regjeringa seg ein millimeter i spørsmålet om oljeskatt. Difor er mitt spørsmål til olje- og energiministeren: Etersom det openbert sit så langt inne for regjeringa å gjere heilt nødvendige endringar og forbetringar i oljeskatten, kan statsråden nemne eitt enkelt tiltak, eller fleire samla, som er i stand til å kompensere for bortfallet i økonomien på fleire tiltals milliardar, som olje- og gassindustrien no varslar som ein konsekvens av regjeringa sitt forslag?

Statsråd Tina Bru [11:21:40]: Som jeg har sagt mange ganger tidligere i dag, deler jeg selvfølgelig denne bekymringen. Det er snakk om opptil 200 000 arbeidsplasser. Det er Norges viktigste og største næring.

Så er jeg på ingen måte enig i premisset som representanten her legger, om at vi ikke har flyttet oss en millimeter. Vi har faktisk kommet med et forslag til en midlertidig justering i skatteregimet på sokkelen som kan utløse opptil 100 mrd. kr i økt likviditet for selskapene.

Det er ikke en eksakt blåkopi av det næringen selv ønsker, men det ligger muligheter her til å hjelpe selskapene med å fortsette planleggingen av prosjekter og å tilføre likviditet, som de var opptatt av å ha. For selskapene betyr tidlige fradrag masse. Det vil bedre en utrolig krevende situasjon.

Jeg tror jeg er nødt til å stille representanten det samme spørsmålet jeg stilte til en representant for Senterpartiet tidligere i dag: Ser representanten at det er behov for at dette er en avgrenset ordning – at den er målrettet og satt i en tidsramme – fordi vi på et eller annet tidspunkt skal tilbake til det normale systemet vårt? Hva er i så fall forslagene fra Fremskrittspartiet? Har de noen andre forslag enn det som er næringens eget forslag? Ser de det behovet?

Jeg er også opptatt av å understreke at jeg deler eksakt den bekymringen som representanten har. Jeg mener dette er utrolig viktig å få på plass. Jeg mener også at vi har levert en historisk pakke ved at vi nå går inn og justerer et skatteregime som det over tid har vært så viktig å ha forutsigbarhet i. Det mener jeg fortsatt at det er. Men det er behov for ekstraordinære tiltak nå, i en ekstraordinær situasjon.

Jon Georg Dale (FrP) [11:23:28]: Viss eg hadde hatt så lite svar på spørsmålet eg fekk, hadde nok eg òg prøvd å kontre med eit nytt spørsmål i staden for å forsøkje å svare. Men realiteten er at svaret bekreftar det vi allereie visste. Det finst ikkje eit einaste enkelttiltak eller tiltak samla som er i stand til å kompensere for bortfallet av etterspørselen som dette gjev økonomien. Det betyr at posisjonen til regjeringa kan gje oss eit hardare tilbakeslag i norsk økonomi enn nødvendig. Og det er styrt dit, det er det som er uforståeleg. Når regjeringa seier at dei vil ha folk tilbake i jobb i private bedrifter, veit vi at det er desse bedriftene som byggjer opp veldig mykje av kapitalmiljøa vi har i Noreg, som kan skape nye arbeidsplassar. Vi får ikkje det viss desse bedriftene går over ende. Verftsindustrien på Sunnmøre reddar seg ikkje sjølv. Arbeidarane i Egersund, på Stord og i Verdal treng unnsetning no. Då er spørsmålet: Kva har regjeringa tenkt å levere som faktisk gjev meir aktivitet for desse bedriftene?

Statsråd Tina Bru [11:24:35]: Igjen: Vi har levert et forslag som kan bety så mye som 100 mrd. kr til disse selskapene, som løfter prosjekter, og som igjen er det som utløser aktivitet. Det henger sammen; får man ikke investeringer i prosjekter, har man ikke fremdrift i prosjekter, blir det heller ikke aktivitet, og det blir heller ikke oppdrag til verftsindustrien. Det er snakk om opp til 100 mrd. kr i 2020 og 2021 for investeringer til senest 2024.

Jeg er helt enig i at dette er en kjempekrevenne situasjon, og jeg deler fullt ut de bekymringene representanten har, men jeg synes det blir noe rart å påstå at dette på en måte ikke er noen ting – som er litt det representanten skaper et inntrykk av. Det er faktisk det. Men som jeg svarte på et tidligere spørsmål her, er vi en mindretallsregjering. Nå ligger denne pakken i Stortinget, og det er forhandlinger, så vidt jeg forstår. Her må representanten bidra med det han mener er de riktige løsningene. Jeg mener at vi her har svart på noe av det viktigste selskapene etterspurte, som nettopp var økt likviditet for å sikre aktivitet og fremdrift i prosjekter, som også krever en lav oljepris og er lønnsomme for landet på sikt.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Jon Georg Dale.

Jon Georg Dale (FrP) [11:25:43]: Det er bra at statsråden erkjenner at jobben med dette forslaget må gjøres i Stortinget ettersom regjeringa ikkje har gjort det. Det skal vi naturlegvis gjere.

Eg synest for så vidt det var ganske avslørande når partileiaren i regjeringspartiet Venstre i går gjekk ut i Dagbladet og åtvare andre parti mot å lytte til det ho kalla oljelobbyen – eller som vi andre kallar det: Noregs viktigaste industribedrifter. Aker, Equinor, Norsk Industri, NHO og andre som har skoa på, vert omtalte som ein oljelobby ein ikkje må høyre på når ein skal behandle dei viktigaste forslaga for å halde oppe aktiviteten i norsk industri i tida framover.

At ei borgarleg regjering omtalar dei viktigaste industribedriftene våre som lobby, er paradoksalt nok i seg sjølv, men når ein faktisk viser at ein ikkje tek på alvor dei signala som kjem, gjev det grunn til endå større bekymring. Spørsmålet er: Er statsråden einig i utsegnene til Venstre-leiaren, eller vil ho aktivt ta avstand frå å definere våre viktigaste industribedrifter som ein lobby?

Statsråd Tina Bru [11:26:53]: De jeg har lyttet til før vi kom med dette forslaget, er nettopp bedriftene. Man kan godt si at enhver gruppering som fremmer et synspunkt, er en slags lobby, men jeg ser ikke på det på den måten. Jeg mener at dette er viktige bedrifter. Vi har også snakket med organisasjoner, som f.eks. de innenfor fagbevegelsen, Norsk olje og gass, Norsk Industri osv. for å få innspill til denne pakken, Det er helt naturlig. Selvfølgelig er de opptatt av fremtiden til sine bedrifter og sine medlemmer, det skjønner jeg kjempegodt. Det er også det vi har forsøkt å gjøre ved å komme med et forslag for å komme i møte bekymringene de har. Selvfølgelig er det viktig å lytte til innspill fra det som er Norges viktigste og største næring.

Presidenten: Terje Halleland – til oppfølgingsspørsmål.

Terje Halleland (FrP) [11:27:53]: Gjennom 50 år har vi bygd opp en helt unik kompetanse og kunnskap innenfor petroleumsnæringen offshore. Det har gitt oss enorm verdiskaping og hundretusenvis av arbeidsplasser. Nå står vi ved et veiskille som kan få store konsekvenser for fremtiden for denne næringen og for tusenvis av arbeidsplasser. Regjeringen har gjort mye for å utnytte næringens kompetanse til å få flere ben å stå på i tillegg til petroleum, noe som veldig ofte er omtalt som grønne investeringer. De mest kjente har kommet langt, bl.a. karbonfangst og -lagring og havvind.

Kan statsråden bekrefte at investeringer rundt disse nye næringene som karbonfangst og -lagring eller havvind, ikke på noen måte erstatter bortfallet av arbeidsplasser innen den tradisjonelle oljeindustrien?

Statsråd Tina Bru [11:28:50]: Ja, det tror jeg at jeg med rimelig stor sikkerhet kan bekrefte at de ikke gjør. De vil ikke erstatte dem, men er et veldig viktig tillegg og veldig viktig for det som skal skje fremover: Vi skal bygge noe nytt på skuldrene av det vi har bygd opp gjennom 50 år i Norge, og komme inn i en fremtid som også krever ny teknologi. Jeg er ganske stolt av at Norge på så mange områder går foran ved å fremme og være med på å utvikle teknologien som vi vet kommer til å være helt avgjørende for Europa og for verden for at vi skal kunne nå målene i Parisavtalen.

I all den tid Fremskrittspartiet satt i regjering og jeg hadde gleden av å samarbeide med Tord Lien, Terje Søviknes og Kjell-Børge Freiberg om karbonfangst og -lagring, gjorde vi enorme fremskritt. Det er kjempe spennende, og det er viktig. Men nei, det vil ikke alene erstatte den viktige drivkraften som olje- og gassindustrien er.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er nå omme, og vi går til ordinær spørretime.

Sak nr. 2 [11:29:52]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Kari Henriksen til barne- og familieministerens, vil bli tatt opp av representanten Astrid Margrethe Hilde.

Spørsmål 2, fra representanten Eirik Sivertsen til finansministerens, er trukket tilbake.

Spørsmål 4, fra representanten Lene Vågslid til justis- og beredskapsministerens, er overført til distrikts- og digitaliseringsministerens som rette vedkommende. Spørsmålet foreslås, etter anmodning fra distrikts- og digitaliseringsministerens, flyttet og besvart etter spørsmål 12, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 13, fra representanten Cecilie Myrseth til forsvarsministerens, er trukket tilbake.

Spørsmål 15, fra representanten Geir Pollestad til fiskeri- og sjømatministerens, er overført til finansministerens som rette vedkommende. Spørsmålet foreslås, etter anmodning fra finansministerens, flyttet og besvart etter spørsmål 3, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Kari Henriksen til barne- og familieministerens, vil bli tatt opp av representanten Astrid Margrethe Hilde.

Astrid Margrethe Hilde (A) [11:30:22]: «NRKs sak «Avslørt av mobilen» viser hvordan posisjonsdata fra våre mobiler selges videre til såkalte «dataforhandlere» uten at vi vet om det. Forbrukerrådet tok opp problemstillingen i rapporten «Out of Control», der de viste hvordan aktører systematisk overvåker forbrukernes appbruk og sprer personopplysninger ukontrollert. I forbrukermeldingen var et tiltak nettopp å styrke personvernet.

Hvilke konkrete initiativ har statsråden tatt overfor justis- og beredskapsministerens og distrikts- og digitaliseringsministerens for å styrke forbrukernes personvern?»

Eva Kristin Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [11:31:00]: Først vil jeg takke representanten for et viktig spørsmål, og så vil jeg også takke Forbrukerrådet for en viktig rapport om videresalg av persondata. Rapporten avdekker hvordan selskaper i annonseindustrien samler inn store mengder sensitiv personinformasjon via ulike apper og deler denne videre uten at forbrukeren er klar over det. Forbrukerrådet konkluderer med at annonseindustrien står bak omfattende brudd på personvernlovgivningen.

Det er nå to år siden de nye personvernreglene, eller GDPR, ble innført. I lys av det må jeg si at jeg er veldig bekymret for det bildet vi ser, og den utviklingen som beskrives i Forbrukerrådets undersøkelse. På den andre siden er det bra at vi nå får fram konkrete eksempler som gir anledning til debatt. Det er også viktig for å styrke etterlevelsen av personvernregelverket.

Den digitale utviklingen, der forbrukeren i stadig større grad betaler med personopplysningene sine, har bidratt til økt behov for samarbeid mellom personvern- og forbrukermyndigheter. Personvern er også et svært viktig tema i forbrukerpolitikken.

Regjeringa skal som kjent nedsette en personvern-kommisjon. Et av temaene det kan være aktuelt for kommisjonen å se på, er brukernes mulighet til å ivareta eget personvern ved bruk av digitale løsninger og tjenester. Dette vil digitaliseringsministeren redegjøre nærmere for i et eget svar til Stortinget. Men hun har også personlig engasjert seg i denne saken fra Forbrukerrådet og NRK.

I forbrukermeldinga som jeg nylig la fram, og som representanten viser til, kommer regjeringa med flere tiltak for å styrke det digitale forbrukervernet. Jeg vil trekke fram to tiltak: For det første skal vi lage en strategi for forbrukernes digitale hverdag der personvern vil være et viktig tema og del av arbeidet. For det andre vil vi sørge for å få på plass et samarbeidsforum for tilsynsmyndigheter på digitalområdet i Norge. Her vil bl.a. Forbrukertilsynet og Datatilsynet samarbeide tett for å avdekke brudd på forbruker- og personvern på digitale plattformer.

Astrid Margrethe Hilde (A) [11:33:18]: Jeg takker for svaret.

Det er betryggende at regjeringen ser på saken. Som forbruker er man forsvarsløs i møte med denne industrien, og det er behov for å se på hvordan, og hvor godt, personvernregelverket håndheves, og hva som må gjøres for å styrke både tryggheten, sikkerheten og personvernet vårt på disse digitale plattformene.

Er forbrukerministeren enig med Arbeiderpartiet i at det denne forbrukeren opplevde i denne saken på NRK, er både uetisk og uakseptabelt?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [11:33:49]: Jeg mener dette er uakseptabelt. Derfor er jeg også glad for at Datatilsynet, som representanten viser til, har tatt denne saken på stort alvor og handlet raskt. Det er jo et uavhengig tilsyn som nå går inn i saken, og som også har hatt dialog med Forbrukerrådet. Jeg synes også det er utrolig bra at rapporten blir spredd rundt om i Europa, og at en også på europeisk nivå i de ulike datatilsynene tar dette på største alvor.

Som jeg sa i mitt hovedsvar: I arbeidet med oppfølgingen av forbrukermeldingen, som Stortinget sluttet seg til, er jeg opptatt av at strategien vi skal utarbeide, også får personvern som et viktig tema.

Jeg tror vi bare må erkjenne at det er store summer å tjene på å kunne samle denne informasjonen, og da er det ekstra viktig at det blir fulgt opp på en god måte.

Astrid Margrethe Hilde (A) [11:34:40]: Den nevnte rapporten er viktig, og den informasjonen som de nå selger videre, er så verdifull at den har skapt en helt ny industri. Posisjonsdata fra forbrukerne blir solgt i stor skala til disse kommersielle aktørene og myndigheter som er interessert i å vite hvor folk er. Disse selskapene sier at dataene er anonyme, men som NRKs sak viser, er det altså ikke noe problem å finne ut av hvem dataene tilhører.

Det jeg da lurer på, er: Har man noen konkrete planer for å forby denne type videresalg av opplysninger?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [11:35:14]: Mange av de spørsmålene som Arbeiderpartiet prisverdig stiller i dag, skal digitaliseringsministeren svare på.

Når det gjelder personvernregelverket, mener jeg at det er godt. GDPR har vært en stor seier. Da det kom for to år siden, var jeg en av dem som syntes det var veldig positivt.

Så er også noe av utfordringen at regelverket er én ting, men det er ikke nødvendigvis sånn at det praktiseres. Når en ser på «Out of Control», rapporten til Forbrukerrådet, er det jo nettopp det de også peker på, at de mener det er brudd. Derfor er det så viktig at Datatilsynet, som uavhengig følger dette opp og kan se på om det er gjort brudd, og så gå videre med sanksjoner.

Dette er et tema som jeg fullt ut deler bekymringen for. Som barne- og familieminister vil jeg si at mye av dette også er kynisk rettet mot barn. Derfor har vi vært opptatt av å styrke f.eks. Forbrukertilsynet, og også se på det som er rettet mer mot barn, for at en skal sikre at de er trygge på digitale plattformer.

Spørsmål 2

Fra representanten Eirik Sivertsen til finansministeren:

«Rundt 1 200 av de kommunalt ansatte skatteoppkreverne skal overføres fra kommunen til Skatteetaten. Det medfører usikkerhet for den enkelte arbeidstaker, men også risiko for at skatteinnkrevningen kan bli mindre effektiv. Fagforbundet har i brev gitt uttrykk for de bekymringer de har for overføringen, og ber om en risikovurdering av overføringen av skatteoppkreverne, ikke minst i lys av konsekvensene av koronasituasjonen.

Vil statsråden gjennomføre en slik risikovurdering?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket tilbake.

Spørsmål 3

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:36:32]: «Stortinget har siden mars vedtatt omfattende og kraftfulle økonomiske krisetiltak. Men en rekke kriserammede virksomheter i hele Norge har så langt i liten grad fått økonomisk hjelp gjennom regjeringens oppfølging av de ordninger som er etablert. Dette gjelder bl.a. mange små bedrifter, bedrifter med store sesongvariasjoner, virksomheter med faste kostnader som følge av myndighetsbestemte krav, stiftelser og andre virksomheter som ikke er skattepliktige og mange flere.

Hvilke nye tiltak vil regjeringen komme med for å sikre disse?»

Statsråd Jan Tore Sanner [11:37:11]: Regjering og storting har som representanten peker på, innført omfattende og kraftfulle økonomiske krisetiltak, som bidrar til at de som er hardt rammet økonomisk av koronakrisen, kommer seg lettere gjennom krisen. Siden 12. mars har vi i fem omganger fremmet økonomiske tiltak for å motvirke krisen. Svekkelsen i den oljekorrigerte budsjettbalansen er på 239 mrd. kr i revidert nasjonalbudsjett for 2020 og kan i sin helhet tilskrives virusutbruddet.

Permitteringsregelverket er endret slik at bedriftene raskt vil kunne redusere sine variable kostnader. Lånegarantiordningen gir mulighet for lån med statlig garanti. Den generelle kompensasjonsordningen for næringslivet er innrettet mot å hjelpe et stort omfang av selskaper med deres faste, uunngåelige kostnader. I tillegg er det utarbeidet en rekke spesifikke ordninger, bl.a. for kulturlivet, private barnehager, flyselskaper, reiseliv, vekstbedrifter og for selvstendig næringsdrivende. Arbeidsgiveravgiften er redusert, og flere skattebetalinger er utsatt. I sum vil de fleste virksomheter være omfattet av en eller flere ordninger. Det jobbes også med flere nye tiltak.

I revidert nasjonalbudsjett 2020 anslo vi et samlet fall i BNP for Fastlands-Norge på 4 pst. i år, men det er uvanlig stor usikkerhet om tallene. Sammenlignet med anslagene fra i fjor høst innebærer det et stort inntektsbortfall for norsk næringsliv. Med de tiltak som nå er vedtatt og foreslått over statsbudsjettet, er hoveddelen av inntektsbortfallet i privat sektor blitt kompensert.

I tiden fremover vil vi gradvis lette på enda flere smitteverntiltak og samtidig ha god kontroll over smittespredningen. Da må også de økonomiske tiltakene endres. Noen bør fases ut, mens andre bør endres i en retning som gjør at de i større grad støtter opp under at permitterte og arbeidsledige kommer tilbake i jobb, og at aktiviteten i bedriftene kan ta seg opp igjen.

I månedsskiftet mai-juni vil regjeringen komme tilbake med en proposisjon med ytterligere økonomiske

tiltak, inkludert vurderinger av hvordan vi bør justere og avvikle enkelte tiltak. Hovedtema i proposisjon vil være veien ut av krisen for norsk økonomi. Vi vurderer tiltak som kan fremme kompetanseutvikling og omstilling, samtidig som vi bidrar til at permitterte og ledige kommer tilbake i jobb. Hensikten er å skape incentiver til økt sysselsetting, vekst og trygghet til å satse.

Tiltakene skal sette oss bedre i stand til å møte de utfordringene som ligger foran oss, og som har ligget foran oss lenge, og som vil være enda sterkere til stede når den krisen er over. Det handler om at vi må skape mer og inkludere flere, og gjennomføre det grønne skiftet, slik at klimagassutslippene går ned.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:40:04]: Det er jo en rekke virksomheter som, som nevnt, ikke er blitt truffet godt nok gjennom de tiltakene som er innført. Over lengre tid har bl.a. sesongbedriftene etterlyst og etterspurt også Stortinget: Når kommer den konkrete modellen?

Så sist helg kom det en skisse på denne modellen, som har klare avgrensninger knyttet til seg. Det ene er at den avgrenser den til tjenester, som bl.a. betyr at suvenirbutikker og andre ikke havner innenfor. Dernest står det også at det skal være knyttet til aktiviteter eller opplevelser som helt eller delvis foregår utendørs. En rekke av sesongbedriftene, enten det nå er hotell eller hytteutleie eller transport, driver sin virksomhet innendørs. Det som næringen selv sier, er at kanskje så mye som over 80 pst. av virksomheten med det faller utenfor. Hva er bakgrunnen for at regjeringen foreslår en så kraftig innskjerpelse her? Er en villig til å se på endringer på det?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:41:09]: Kompensasjonsordningen har jo nå gitt støtte til svært mange bedrifter – omtrent 21 000 så langt i mars, og allerede for april er det utbetalt til over 3 000, og det er siden før helgen, da det ble åpnet for det. Dette er en ordning som er tilpasset den akutte krisesituasjonen hvor Norge ble stengt ned. Fortsatt er det bedrifter som har behov for å få kompensert for uunngåelige faste kostnader, men vi må nå gradvis også se på overgang til andre ordninger, og regjeringen er godt i gang med det og vil ha dialog med Stortinget når vi legger frem proposisjonen i overgangen mai-juni.

Når det gjelder sesongbedriftene, har vi hatt dialog med NHO og Virke om dette. Vi har kommet frem til en løsning som vi mener er godt tilpasset. Sesongbedrifter er jo naturlig nok tilpasset også vær-situasjonen, og vi tenker i hovedsak på alpinanlegg og på fornøylesparker, men også andre som i hovedsak har aktiviteten ute. Nå har vi lagt frem en skisse på dette, men det gjenstår noen elementer før det er helt på plass.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:42:14]: Selvsagt vil et hotell som ligger i Trysil eller Hemsedal, eller andre typer virksomheter som er på de stedene, bli rammet like hardt som de som driver skiheisen og virksomheten der. Hele samfunnet blir jo rammet, ikke bare enkelte bedrifter, og sesongbedrifter er jo noe mye mer, selv om det er veldig viktig at en også går konkret inn på f.eks. alpinanlegg og fornøylesparker.

Men så har en også skissert at en skal komme med en modell for dekning av vedlikeholdskostnader, noe som er bra. Der også viser en til alpinanlegg og fornøylesparker. Men det er også mange andre som har vedlikeholdskostnader, enten det er til brannsikring, det er til kjøretøy, eller det er til heiser innendørs. Noen av dem som er rammet, er bl.a. omreisende tivoli, som sørger for at vi ikke bare har fornøyelse på noen få steder i Sør-Norge, men at vi har fornøyelse i hele Norge. Vil en få en modell som også sikrer dem?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:43:20]: Vi valgte i kompensasjonsmodellen en digitalisert løsning, en automatisert søknadsbehandling. Det betyr at det må være noen tydelige kriterier for hva som er innenfor, og hva som er utenfor. Vi prioriterte å få pengene raskt ut fremfor millimeterrettferdighet. Vi ser at danskene, som snakket om en slik modell før oss, ikke har kommet så langt som oss, fordi de skal ha mer manuell søknadsbehandling. Det kan bety at pengene først vil være på konto nærmere sommerferien. De tilbakemeldingene vi får, er at mange er fornøyd med den raske behandlingen som vi har lagt opp til.

Så nevnte representanten også et viktig stikkord: I mange sammenhenger er hele lokalsamfunnet rammet. Det klarer vi ikke å tilpasse i en slik kompensasjonsmodell, men vi må som både storting og regjering tenke igjennom hvordan vi nå kan støtte de lokalsamfunnene som er spesielt hardt rammet. Det er ett av de spørsmålene som regjeringen nå vurderer i den meldingen som vil komme nærmere sommeren.

Presidenten: Vi går videre til spørsmål 15, som har blitt flyttet fram.

Spørsmål 15

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Geir Pollestad til fiskeri- og sjømatministeren, vil bli besvart av finansministeren som rette vedkommende.

Geir Pollestad (Sp) [11:44:42]: «Kvifor meiner statsråden at ein, i 2020 og 2021, skal gå vekk frå ei fordeling der kommunane og fylkeskommunane får 80 pst. av

inntektene frå sal av ny produksjonskapasitet i lakseoppdrett?»

Statsråd Jan Tore Sanner [11:44:57]: Havbruksnæringen er en stor og viktig næring for Norge. Næringen bidrar med betydelig verdiskaping og sysselsetting langs hele kysten. Regjeringen har i revidert nasjonalbudsjett 2020 lagt frem forslag slik at en andel av verdiskapingen tilfaller kommunene og fylkeskommunene der oppdrettsvirksomheten foregår. Jeg minner om at Stortinget i vedtak 4. juni 2018 ba regjeringen sette ned et utvalg for å utrede ulike former for beskatning av havbruksnæringen, og at saken skulle sluttføres i Stortinget våren 2020.

Med regjeringens forslag blir inntektene til kommuner og fylkeskommuner også mer stabile og forutsigbare. Vi foreslår å innføre en produksjonsavgift til kommunesektoren fra 2021 som erstatter deler av de ustabile inntektene gjennom salg av ny produksjonskapasitet. Provenyet fra produksjonsavgiften anslås til 500 mill. kr og utbetales gjennom havbruksfondet fra 2022.

Det er lang tradisjon for at ustabile inntekter fra auksjoner og overskuddsskatter tilfaller staten. Staten har bedre forutsetninger for å håndtere svingende inntekter enn enkeltkommuner. For å sikre havbrukskommunene en ytterligere andel av inntektene i havbruket foreslår vi at de også tilføres 25 pst. – i tillegg til produksjonsavgiften – av inntektene fra fremtidige salg av produksjonskapasitet fra 2022. Samlet gjør dette at havbrukskommunene får en betydelig andel av de offentlige, fremtidige inntektene fra havbruksnæringen fra 2022.

Regjeringen foreslår at havbrukskommunene også skal få en betydelig andel av inntektene fra årets salg av produksjonstillatelser, fordelt med 1 mrd. kr i 2020 og 1 mrd. kr i 2021.

Utbetalinger fra havbruksfondet økte fra 60 mill. kr i 2017 til 2,8 mrd. kr i 2018. Inntektene til havbrukskommunene og fylkeskommunene fra havbruksnæringen har de siste 10 årene variert betydelig. I flere år ble det ikke tildelt ny produksjonskapasitet, og da ble det heller ikke inntekter fra tildelinger til kommunene. I 2018 fikk de derimot rekordhøye inntekter på 2,8 mrd. kr. Utbetalingen i 2018 ble langt høyere enn det noen trolig så for seg ved opprettelsen av havbruksfondet i 2016. Til sammenligning var veksten i frie inntekter for kommunesektoren samlet på ca. 600 mill. kr i 2018. Flere havbrukskommuner fikk en økning som tilsvarte mellom 30 og 50 pst. av de korrigerede, frie inntektene. Med regjeringens forslag sikres nå havbrukskommunene mer stabile og forutsigbare inntekter fra 2022. Regjeringen foreslår at havbrukskommunene også får betydelige inntek-

ter fra årets salg av produksjonstillatelser. Forslaget skaper forutsigbarhet for både kommunene og næringen.

Geir Pollestad (Sp) [11:47:53]: Eg synest dette svaret er veldig historielaut, for realiteten her er at spørsmålet gjeld 2020 og 2021. Ei ny ordning gjeldande inntektene for 2022, ja, det kan me diskutera. Men Stortinget har bestemt at 80 pst. av inntektene skal gå til kommunar og fylke. Det betyr at dei to neste åra – iallfall i 2020 – er det venta eit sal på 5 mrd. kr. 80 pst. av det er 4 mrd. kr til kommunesektoren. Det dei får, er 2 mrd. kr. Det forsvinn altså 2 mrd. kr, og så framstiller ein dette som ei gladsak for kommunane.

Mitt spørsmål er: Ville det ikkje vore ryddigast å halda seg til det vedtaket som eit samla storting gjorde – meiner eg – om 80 pst. til kommunar og fylke fram til ei ny ordning er på plass med utbetaling frå 2022?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:48:58]: Stortinget har bedt regjeringen å sette ned et utvalg for å utrede beskatningen av havbrukskommunene. I det ligger det også en vurdering av hva kommunene og fylkeskommunene skal beholde. Stortinget har bedt om at dette skal slutføres og behandles før sommeren 2020 – og det legger regjeringen til rette for.

Vårt poeng er at med vårt forslag sikrer vi forutsigbarhet for næringen. Jeg registrerer at næringen i hovedsak er godt fornøyd med forslaget. Vi skaper en forutsigbarhet for kommunene, slik at de fremover vil få betydelig mer penger enn det de har fått hvis man ser bakover i tid, hvor inntektene til kommunene har vært svært lave. Det var 60 mill. kr i 2017 og riktignok 2,8 mrd. kr i 2018.

I tillegg må vi også tenke igjennom spørsmålet om rettferdig fordeling mellom kommuner. Her er det noen kommuner som får svært mye, mens andre kommuner ikke får noe som helst.

Geir Pollestad (Sp) [11:50:01]: Akkurat det tenkte ein igjennom då ein lagde havbruksfondet – dei forhandlingane var eg ein del av. Dei høge beløpa som kom, var noko ein faktisk såg føre seg. Ein har kanskje vore litt lenge i regjeringskontora når ein tek frå kommunane 2 mrd. kr og kallar det føreseieleg. Det er veldig spesielt. Alle er einige om at den nye ordninga som skal koma med utbetaling frå 2022, skal medrekna eit element av produksjonsavgift og at det vil påverka dei andre faktorane. Det som er realiteten her, er at frå 2020 og 2021 vert kystkommunar frå Finnmark til Agder – store kommunar og små kommunar – fråtekne betydelege millionbeløp fordi ein endrar spelereglane undervegs. Hadde det ikkje vore ryddigast å stå på 80 pst. fram til 2022?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:51:06]: Jeg er uenig i det. Jeg mener at det forslaget vi har lagt frem, er ryddig. Stortinget har bedt oss om å komme tilbake med en vurdering og et forslag slik at det kan sluttbehandles før sommeren. Vi har lagt frem et forslag som skaper forutsigbarhet for kommunene og forutsigbarhet for næringen.

Jeg må også vise til at veksten i de frie inntektene til kommunene i 2018 samlet sett var på 600 mill. kr, mens det var et utvalg kommuner som fordelte 2,8 mrd. kr. Jeg mener at de kommunene som legger til rette for havbruksnæringen, skal få en andel av inntektene. Vi ønsker å legge til rette for lokal verdiskaping, men vi må også ha en rettferdighetstanke i dette, som gjør at vi også tenker på forskjellene mellom kommuner. Nå sikrer vi kommunene en betydelig andel, et betydelig beløp, i både 2020 og 2021, og det blir forutsigbarhet i tiden fremover.

Presidenten: Vi går tilbake til den ordinære spørsmålsrekkefølgen.

Spørsmål 4 er flyttet og besvares etter spørsmål 12, så vi går til spørsmål 5.

Spørsmål 5

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:52:21]: «DFØ la 5. mai frem sin fjerde statusrapport om «nærpolitireformen». DFØ viser til statistiske data og slår fast at det har skjedd og skjer en sentralisering av polititressursene.

Er det nå kun regjeringen som ennå ikke har tatt inn over seg at den såkalte «nærpolitireformen» er tidenes sentraliseringsreform av norsk politi?»

Statsråd Monica Mæland [11:52:51]: La meg starte med å lese opp den første setningen i rapporten representanten viser til:

«Etter fire år med reformarbeid begynner tiltakene i politireformen gradvis å gi positive resultater.»

Dette er altså en omfattende kvalitetsreform, noe DFØ også påpeker. Reformen har gitt oss bedre og likere polititjenester i hele landet. Riksadvokaten har uttalt:

«Det kan ikke være tvilsomt at kvaliteten på straffesaksområdet i dag er høyere, og gradvis blir jevnere, enn tidligere.»

Det har altså blitt flere polititårverk siden 2013, slik DFØ også slår fast i sin rapport. Men i likhet med representanten mener jeg at reformen ikke er perfekt. Det virker bl.a. å være en ubalanse mellom lokalt tilstedeværende politi og sentrale fagmiljøer i politiet – selv om vi må huske at de sentrale fagmiljøene er viktige fordi de også støtter opp om det lokale politiet.

Jeg vil både tro og håpe at representanten Slagsvold Vedum og jeg er enige om at vi må ha et politi som har kompetanse og kapasitet til å forebygge og bekjempe alvorlig og komplisert kriminalitet, og som har beredskap for å håndtere uforutsette hendelser og trusler. Dette krever solide fagmiljøer, robuste operasjonssentraler, nye arbeidsmetoder og arbeidsprosesser, strukturerte samarbeidsmønstre og en organisasjon der ressursene utnyttes på best mulig måte.

Befolkningen skal ha god tilgang til polititjenester, og politiet skal være til stede og tilgjengelig i lokalsamfunnene. Samtidig må vi nyansere hva et tilgjengelig og tilstedeværende politi er. Det er ikke å være ansatt på et lensmannskontor. Det er å være til stede for å forebygge kriminalitet og for å håndtere kriminalitet, ulykker, pandemi, grensekontroll og naturkatastrofer. Det handler også om å være til stede når kriminalitet skjer på internett. Da må politiet være til stede og synlig der, gjennom f.eks. nettpatroljer eller Nasjonalt cyberkrimsenter i Kripos. Da er ikke tilstedeværelse å synes i gatene, selv om det også er viktig.

Representanten Slagsvold Vedum drømmer ofte om hvordan ting var før i tiden. La meg derfor avslutte med å minne om at det i 2013 var over 2 800 færre årsverk i politiet enn i dag. Jeg er veldig glad for at vi har et politi anno 2020. Jeg ønsker meg ikke et politi anno 2030 nå i 2020.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:55:25]: Jeg merket meg at statsråden også snakket om politiet i 2030 – jeg håper det blir bedre enn det er i dag.

I begrunnelsen for nærpolitireformen var statsminister Erna Solberg tydelig på at hun syntes det var tragisk – hun brukte faktisk det ordet – at veldig mange av lensmannskontorene var åpne bare noen timer hver dag. Det ble brukt som begrunnelse for å legge ned en rekke lensmannskontorer.

Nå har reformen virket over tid. Da er spørsmålet mitt til statsråd Monica Mæland: Er det i snitt lengre eller kortere åpningstider ved de gjenværende lensmannskontorene nå enn det var før reformen, og er andelen lensmannskontorer som har åpningstider, høyere eller lavere nå enn før reformen?

Statsråd Monica Mæland [11:56:09]: Det er akkurat der representanten Slagsvold Vedum og jeg skiller lag, for jeg måler ikke kvalitet og kompetanse i politiet på åpningstidene ved lensmannskontorene. Jeg måler dem på tilstedeværelse når noe skjer, og for å forebygge at noe skjer. Patruljene gjør f.eks. en helt annen jobb enn tidligere. De opptar f.eks. vitneforklaringer på stedet når hendelser nylig har skjedd, med vitner som er der når noe har skjedd – ikke som blir kalt inn når det passer for politiet.

Jeg vet at representanten Slagsvold Vedum vil bruke sin tid, sine ressurser og sin energi på å gjenåpne lensmannskontorer. Jeg mener at det ikke er svaret på våre utfordringer. Jeg erkjenner at det er en jobb å gjøre i distriktene. Jeg har redegjort for det, og jeg erkjenner også at dette er en reform som ikke er gjennomført. Vi er i gjennomføring, og den skal evalueres i 2022. Jeg skal legge fram en politimelding veldig snart, hvor jeg skal redegjøre for hvordan vi tenker oss politiet framover.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:57:12]: Svaret er jo at åpningstidene ved de gjenværende lensmannskontorene er dårligere nå enn de var før reformen ble gjennomført. Selv om statsråd Monica Mæland latterliggjør det med åpningstider som et poeng, var det hennes egen statsminister, Erna Solberg, som sa det var tragisk at det var så mange lensmannskontorer med lite åpningstid. Så da er det eventuelt statsminister Erna Solberg som Monica Mæland nå latterliggjør. Det viser at hele begrunnelsen for reformen, bl.a. at man skulle ha lengre åpningstid, tydeligvis ikke var den begrunnelsen man mente, da det kom til stykket, for det har skjedd noe helt annet.

En annen hovedbegrunnelse for reformen var at man skulle ha flere operative politifolk ute i gatene, tilstedeværende, i bil – som skulle ta tak i ting i nærmiljøet til folk. Da er mitt helt konkrete spørsmål, som jeg ennå ikke har klart å få et ordentlig svar på fra Monica Mæland: Har det blitt flere eller færre operative politifolk ute nå enn det var før reformen?

Statsråd Monica Mæland [11:58:03]: Jeg er ikke opptatt av å latterliggjøre noen. Jeg er veldig for den jobben som er gjort med politireformen. Vi har fått mer kvalitet, vi har fått mer kompetanse. Jeg forstår at Senterpartiet og representanten Slagsvold Vedum ikke ønsker å høre på det øret, men vi har altså et politi som er mye bedre skodd for den kriminaliteten og de metodene vi må ha i dag. Vi skal også ha synlig og stedlig politi, og de skal være til stede i hele landet, men vi må altså ta inn over oss at kriminalitetsbildet er et helt annet i dag enn det var før. Derfor mener jeg at politireformen er viktig. Jeg håper virkelig ikke at noen kommer til å skru klokken tilbake etter valget neste år. Det ville være veldig, veldig sørgelig med tanke på de utfordringene vi har framover.

Spørsmål 6

Emilie Enger Mehl (Sp) [11:59:06]: «Regjeringen har vist at de er glad i midlertidige ansettelser, også i justissektoren og politiet. Ifølge Politiforum sto 561 uteksaminerte politifolk uten jobb i etaten 31. mars. Jus-

tisministeren sa i mars at politiet får 400 midlertidige stillinger med følgende begrunnelse: «I en svært vanskelig tid, må politiet ha mannskapene de trenger for å sikre trygghet, lov og orden i Norge. Derfor styrker vi beredskapen i Norge med inntil 400 politifolk.»

Er dette en innrømmelse av at grunnberedskapen i politiet ikke er god nok?»

Statsråd Monica Mæland [11:59:50]: Jeg kunne gjort dette veldig kort ved å si nei, men jeg kan godt føye til litt til. For det er altså slik – og med all respekt håper jeg også at representanten har oppdaget det – at vi har en krise i dette landet. Det er en erkjennelse av at vi er i krise, at politiet må være operativt også i en nasjonal krise, og at vi får sykdom. Vi fikk karantenebestemmelser, og vi fikk økt ansvar som følge av krisen knyttet bl.a. til grensekontroll.

Politiet har gjort en fantastisk jobb, og jeg har lyst til virkelig å berømme dem for den jobben de har gjort og gjør i denne krisen. Det har vi selvsagt bidratt til gjennom økt antall stillinger, og det kommer på toppen av de 2 800 flere stillinger politiet har i dag sammenlignet med 2013. Det er altså slik at politiet er styrket, beredskapen er styrket. Man har styrket både samfunnssikkerheten, grensekontroll, returarbeid, modernisering, IKT-sikkerhet og arbeidet mot menneskehandel, seksuallovbrudd og vold og overgrep mot barn.

Politiet er den viktigste beredskapsressursen. De utgjør grunnberedskapen ved å være til stede i hele landet og ved å ha rett kompetanse. Regjeringen har satsset på å styrke grunnberedskapen gjennom bemanningsøkning, som jeg viste til i sted. Samtlige politidistrikter har fått flere polititjenestemenn, og alle har i dag høyere politidekning enn det de hadde da regjeringen tiltrådte. Jeg ser at representanten ser litt utålmodig ut, men dette er de faktiske forhold som representanten selv har spurt om. Grunnberedskapen er altså mye bedre i dag enn den var tidligere, og så er den styrket fordi vi har en nasjonal krise.

Emilie Enger Mehl (Sp) [12:01:43]: Justisministeren kommer jo ikke unna det faktum at vi har over 550 politifolk som ikke er i jobb. Vi har også grenser, som er noe av det de midlertidige skal jobbe med, som i en vanlig situasjon er sterkt underbemannet, og vi har en grensekriminalitet som f.eks. i Innlandet tydeligvis er helt ute av kontroll, fordi det ikke er tid til å følge det opp. Så man kunne ha gjort grunnbemanningen mye bedre, også med hensyn til den vanlige situasjonen.

Politimesterne i Innlandet og i Sør-Vest har allerede nå varslet at i år må de kutte i bemanningen for å holde budsjettet. Hvis vi ser på bemanningstallene hittil i år, har begge disse politidistriktene allerede redusert bemanningen sin kraftig, og ifølge politiets egen statistikk

har Innlandet f.eks. den laveste politibemanningen på to år. Sør-Vest har det laveste antallet politifolk nå siden desember 2017. Så spørsmålet er: Ser statsråden at dette får konsekvenser i de politidistriktene som taper politifolk, særlig når nærpolitireformen suger alle folk inn til de største byene?

Statsråd Monica Mæland [12:02:48]: Jeg undrer meg litt over inngangen til spørsmålet. At politifolk er ledige når de er nyutdannet, er jo ikke annerledes enn at alle andre yrkesgrupper er det. Det er jo slik at vi gjennom årene har akseptert at sykepleiere f.eks. har hatt store problemer med å få fast jobb, i hvert fall 100 pst. jobb, og ingeniører kan være ledige, frisører kan være ledige, og lærere kan være ledige. Det er altså normalsituasjonen at nyutdannede studenter er ledige. Det kommer dessverre, i den situasjonen vi er i nå, til å være et enda større problem at nyutdannede er ledige, og der står ikke politiet i en annen situasjon enn andre yrkesgrupper.

Denne regjeringen har hvert eneste år gjort politiet til budsjettvinner. Vi har styrket hvert eneste politidistrikt med flere politifolk, så man har altså en høyere grunnbemanning enn tidligere. Man har nå også responstid, som man ikke hadde tidligere, så veldig mye i politiet er styrket. Så har vi fortsatt et stykke igjen. Det skal jeg redegjøre for i politimeldingen, som ganske snart kommer.

Emilie Enger Mehl (Sp) [12:03:51]: Jeg er ikke helt enig med justisministeren i at politifolk er akkurat det samme som andre ferdige studenter. Vi har mulighet til å regulere politiutdanningen ut fra hva slags behov vi har i politietaten, og derfor er det litt rart at vi står med over 500 politifolk uten jobb når vi hadde trengt dem i grunnbemanningen ute i politiet. Det har vært en liten økning, men mye av økningen har kommet nettopp av politifolk som sitter på kontor, som er i sentrale ledd i hovedsetene i de nye politidistriktene. Sør-Øst politidistrikt har så langt i år nedbemannet med 34 årsverk. Det er mye for et politidistrikt som allerede sliter. De har ikke hatt lavere antall politifolk siden mai 2017, og Sør-Øst hadde faktisk større vekst i politiårsverk i 2013 alene enn man har hatt de siste sju årene. Så hvor lenge skal statsråden nekte å åpne øynene for at det er kritisk lav politibemanning i mange distrikter etter nærpolitireformen?

Statsråd Monica Mæland [12:04:56]: Jeg må bare være veldig tydelig: Det er flere politifolk nå etter politireformen enn før. Det er mer kompetanse, det er mer kvalitet. Det er den faktiske situasjonen.

Så anerkjenner jeg at vi har helt forskjellig virkelighetsbilde. At Senterpartiet nå skal bruke penger og res-

surser på å gjenåpne lensmannskontor, er jo helt fantastisk, og at man ikke er villig til å se på en kriminalitetsutvikling som er helt annerledes i dag enn den var tidligere. Vinningskriminalitet er gått ned dramatisk, men avdekking av seksuallovbrudd mot barn krever mennesker på et kontor, som jeg skjønner at representanten ikke er så veldig tilhenger av. Det krever mennesker på kontor med en kompetanse og med verktøy som er helt annerledes i dag.

Det er altså et styrket politi. Det betyr ikke at vi ikke skal videre, for det skal vi, men da må vi jobbe videre på bakgrunn av den reformen som vi nå er midt inne i, og som jeg mener styrker politiet, ikke svekker det.

Spørsmål 7

Bengt Fasteraune (Sp) [12:06:09]: «Politiets medarbeiderundersøkelse publisert 11. mai viser at jobbtilfredsheten går ned i Innlandet politidistrikt. Samtidig vet vi at Innlandet politidistrikt, ifølge politimester Johan Brekke, må kutte 50 millioner kroner i årets budsjett. Politidistriktet hadde per 31. mars 10 færre politiårsverk enn ved utgangen av 2018.

Ser statsråden at regjeringens struping av politidistriktenes økonomi fører til nedgang i de ansattes jobbtilfredshet?»

Statsråd Monica Mæland [12:06:44]: Politiets medarbeiderundersøkelse for 2020, som nylig ble publisert, viser at de fleste har det bra på jobb. De identifiserer seg med samfunnsoppdraget, har en god relasjon til sin nærmeste leder og er stolte av å jobbe i politiet. Dette er politiets egen undersøkelse, som politiet selv sagt må legge til grunn for oppfølgingen. Det har også politidirektøren sagt at de vil gjøre. Det er en høy svarprosent, og det gir et godt grunnlag for oppfølging, også i Innlandet politidistrikt.

Det er noe med premisset i spørsmålet som jeg reagerer på. Jeg tror man må være medlem av Senterpartiet for å mene at mer enn 3 mrd. kr mer i politiets driftsbudsjett og over 1 500 flere politifolk i distriktene er å strupe politiet. Tvert imot har politiet vært budsjettvinner i hvert eneste statsbudsjett under denne regjeringen.

Det er politiet selv som styrer politidistriktene gjennom å fordele ressurser. Politidirektoratet opplyser at Innlandet ved utløpet av mars i år hadde 173 flere årsverk enn de tilsvarende enhetene hadde i 2013. Jeg kan ikke huske at Senterpartiet i regjering mente at man i 2013 strupet politiet. Nå er vi i 2020, og man har betydelig flere årsverk.

Budsjettet for Innlandet politidistrikt har økt med ca. 27 mill. kr fra 2019 til 2020, altså på ett år. Samtidig viser regnskapet for 2019 at politidistriktet da hadde et

merforbruk på om lag 50 mill. kr, som må dekkes inn i 2020. Jeg har forståelse for at det kan være krevende. Det skyldes ikke kutt fra regjeringens side; det skyldes et merforbruk i distriktet.

Vi vet at ressursituasjonen i noen distrikter kan være utfordrende, men det er ingen holdepunkter for å si at det var bedre før. Regjeringen har prioritert ressurser til politiet, og det skal vi fortsatt gjøre. Vi har bedre kvalitet og bedre resultater enn før.

Bengt Fasteraune (Sp) [12:08:55]: Uansett er det 50 mill. kr som skal spares i Innlandet. Likevel: Vi får gjentatte ganger høre – også i dag – at politiberedskapen aldri har vært bedre. Når statsråden på skriftlig spørsmål fra representanten Jenny Klinge ikke vil gi tall på hvor mange patruljer som er operative nå eller før politireformen, men svarer at politiet evalueres ut fra andre kriterier enn antall patruljer, er det nærmest litt provoserende – kanskje ikke for oss, men spesielt for dem som jobber på gulvet.

Et av hovedargumentene fra Høyre og Fremskrittspartiet for å legge ned 126 lensmannskontor var jo nettopp at de ville frigjøre midler til flere politipatruljer og topp moderne utstyr. Så lenge lensmannskontorene blir stengt eller har redusert åpningstid og antall ansatte blir halvert og patruljedistriktene blir større, er faktisk politiets eneste synlige tilstedeværelse i en bil.

Jeg gjentar spørsmålet som er stilt tidligere: Har det blitt flere operative patruljer ute i distriktene etter politireformen, og er de utstyrt med topp moderne utstyr, som var lovet?

Statsråd Monica Mæland [12:09:55]: Jeg kan gjenta dette igjen og igjen: Politiet har mer kompetanse, de har bedre kvalitet, det er ansatt flere politifolk. Det er altså veldig mye som går i riktig retning. Men politireformen har noen svakheter. Det må vi gjøre noe med, men svaret er ikke da å skru klokken tilbake til 2013, telle antall patruljer da og telle antall lensmannskontorer da, og si at da var vi mye bedre. Nei, det var vi ikke. Antageligvis var det store mørketall når det gjaldt kriminalitet, spesielt kriminalitet begått mot nærstående og mot barn, kriminalitet som ikke ble avdekket. Vi har antageligvis en situasjon nå som er veldig mye bedre, og som vi skal jobbe videre med. Men det er svakheter, og dem skal vi jobbe med.

Bengt Fasteraune (Sp) [12:10:43]: Grunnen til at vi bruker så mye tid på denne saken, er at nærpolitireformen ble solgt inn ved at man sa at det skulle bli mindre byråkrati. Flere mindre steder skulle samles, med økt kompetanse som resultat, visstnok for å oppnå økt tilstedeværelse, flere patruljer, større kapasitet. Det skulle redusere responstiden – ja, en skulle få mer politi for

pengene. Utviklingen i Oppland illustrerer jo akkurat det motsatte. Ifølge SSB-tall er antall ansatte redusert fra 501 til 469. I Hedmark er antallet økt fra 491 til 656. Der ligger hovedsetet. I Lom er antallet redusert fra 14 til 5, på Dombås fra 11 til 4. Selv i Lillehammer er det færre ansatte nå enn det var før reformen. På Gjøvik er antallet redusert fra 177 til 156. Vinneren er Hamar, som hadde 356 ansatte ved utgangen av 2019. Det er en økning på 216 ansatte.

Hva legger statsråden i begrepet «nærpolitireform»?

Statsråd Monica Mæland [12:11:46]: Jeg legger i det at vi har bedre kompetanse, mer kvalitet, flere politifolk, de jobber bedre, ressursene finner hverandre mer. Jeg ser også på utviklingen i statistikken at viktige saker og de aller viktigste sakene prioriteres, og vi avdekker flere. Det legger jeg i reformen.

Det er en ærlig sak at Senterpartiet har vært imot den hele tiden – det er helt ålreit. Vi kan godt diskutere det, og vi kommer antageligvis til å gå inn i en valgkamp hvor Senterpartiets svar er flere lensmannskontor. Mitt svar er ikke det. Det er ikke svaret på framtidens utfordringer. Det er ikke svaret på de utfordringene vi har i dag, heller. Heller enn å gjenåpne lensmannskontor, vil jeg avdekke og forebygge kriminalitet, særlig alvorlig kriminalitet. Det er utgangspunktet.

Innlandet hadde 173 flere årsverk i 2019 enn i 2013. Det kaller Senterpartiet en «struping». Det er jeg helt uenig i.

Spørsmål 8

Sandra Borch (Sp) [12:12:58]: «Nærpolitireformen sikrer et operativt, synlig og tilgjengelig politi, som vil være der folk er», sa daværende justisminister Anders Anundsen i februar 2015. DFØs statusrapport viser at dette ikke har skjedd. Ifølge SSB har det i perioden 2016–2019 foregått en massiv sentralisering av politifolk med om lag 1 700 flere stillinger ved politidistriktenes hovedseter og færre politifolk i nesten halvparten av landets kommuner.

Er regjeringen klar over at det bor folk andre steder enn på de 12 hovedsetene for politidistriktene?»

Statsråd Monica Mæland [12:13:43]: Jeg viser til mitt svar på spørsmålet fra representanten Slagsvold Vedum, som reiser den samme problemstillingen som hans partifelle nå gjør, om DFØ-rapporten. Utgangspunktet er at den viser at vi er på rett vei. Rapporten viser at reformtiltakene gir resultater. Reformtiltakene gir bedre kvalitet, mer enhetlige tjenester og gjør at politiet totalt sett leverer bedre tjenester nå enn for fire år siden.

Men befolkningen skal selvsagt kunne forvente at politiet er til stede med kvalitet og kompetanse i hele landet. Derfor er det bra at samtlige politidistrikt har fått flere polititjenestepersoner, og at samtlige politidistrikt i dag har en høyere politidekning enn hva de hadde da regjeringen tiltrådte, noe som også har bidratt til å styrke grunnberedskapen i hele landet.

Jeg registrerer at representanten Borch bruker kommunegrensene som en slags fasit for fordeling av politiresurser. Jeg kunne selvsagt sagt mye om behovet for kommunereform – det skal jeg ikke gjøre – men la meg forsikre representanten om at politiet nå, som da Senterpartiet var i regjering, også bekjemper kriminalitet andre steder enn i de kommunene der kontoret befinner seg. Det er jo hele poenget med patruljer, at de er mobile, og at de jobber i større enheter. Samtidig er det altså nå, som da Senterpartiet var regjering, slik at det er politimestrenes ansvar å disponere ressursene og innrette organiseringen slik at det enkelte politidistrikt løser sitt samfunnsoppdrag, også behovet for nærhet, på en best mulig måte.

Det er ikke slik at fordi en polititjenesteperson har kontor plass i én kommune, bekjemper ikke vedkommende kriminalitet i andre kommuner. Tvert imot er det slik at nettopp fordi politireformen har gitt en mer effektiv struktur, vil flere politifolk kunne være ute og bekjempe kriminalitet der hvor kriminaliteten faktisk forekommer.

Sandra Borch (Sp) [12:15:41]: Jeg merker meg at statsråden sier at vi er på rett vei. Men da kan jeg ta et konkret eksempel fra mitt eget hjemfylke, Troms, for der har politimesteren tidligere i år sendt ut brev til alle kommunene om å sette i gang innsparingstiltak og utredning av en ny organisasjonsstruktur. Det er også kritikkverdigg at kommunene overhodet ikke er tatt med i denne prosessen. Situasjonen i Troms er uavklart, og den er alvorlig. I det siste brevet som politimesteren har sendt ut til kommunene, sier også politimesteren at antall geografiske driftsenheter skal opp til forhandling – altså nok en gang.

Mitt spørsmål til statsråden er: Hvordan kan man si at det blir flere politifolk i distriktene når f.eks. politimesteren i Troms har satt alle investeringer som var vedtatt i politireformen, på vent, og utvalgte stillinger skal stå midlertidig ledig?

Statsråd Monica Mæland [12:16:40]: Dette kan jeg si fordi jeg kan telle. Og det er slik at vi nå, i år, skal nå to per tusen. Vi var aldri i nærheten av det da den rødgrønne regjeringen styrte.

Så er jeg kjent med brevet som er sendt ut, og det synes jeg er veldig pussig – og det stilte jeg spørsmål til Politidirektoratet om – gitt at alle politidistrikt har fått

økte ressurser. Men vi er kjent med, slik jeg har redegjort for tidligere i dag, at noen politidistrikt har brukt mer enn det de har hatt budsjett til, selv om budsjettene er økt, og da må de selvfølgelig styre etter det. Det er ikke slik at geografiske driftsenheter er gjenstand for politiets egne vurderinger, det er noe som er fastsatt i politireformen, og som er fastsatt i Stortinget, og som bestemmes her.

Sandra Borch (Sp) [12:17:32]: Brevet fra politimesteren i Troms er ikke til å misforstå, og det vil få store konsekvenser. Det er alvorlig, og det vil bidra til en ytterligere sentralisering av tjenestene og betydelig mer press på en allerede marginal beredskapstjeneste i Troms. Politimesteren sier at siden organisasjonsstrukturen er under utredning, vil ingen nye husleieavtaler bli inngått. Det gjelder husleieavtale for nytt politihus på Setermoen, det gjelder kontorene i Harstad, det gjelder kontorene på Finnsnes, og det gjelder kontorene på Storslett. Hva vil skje med politihusene og kontorene på Setermoen, på Finnsnes, i Harstad og på Storslett? Og prøver egentlig statsråden gjennom politimesteren her å sentralisere alle tjenestene i politiet i Troms til Tromsø?

Statsråd Monica Mæland [12:18:22]: Når jeg smiler, er det fordi det tvert imot er slik at det ikke er opp til den enkelte politimester å bestemme sin egen geografiske struktur. Det er besluttet.

Så er jeg veldig glad for de opplysningene representanten Borch her gir. Det gir meg en anledning til å stille spørsmål til Politidirektoratet. Dette er ikke gjenstand for egen beslutning i noe politidistrikt. Men man må forholde seg til de budsjettene man har, og hvis man har brukt for mye penger, må man gjøre det på en klok måte, men da ikke slik at man kan legge ned kontor.

Spørsmål 9

Siv Mossleth (Sp) [12:19:07]: «Fiskeribedrifter på Værøy melder om at de må kjempe om å få timebooking hos politiet i Bodø for å registrere EØS-borgere som skal arbeide i bedriften. Det kan ta flere uker før disse arbeiderne får time, og dette går igjen ut over både bedriftene og de ansatte.

Vil statsråden se på muligheten for å forenkle denne prosessen, slik at fiskerinæringen og de ansatte ikke må vente unødvendig i flere uker før de kan bidra til verdiskapingen langs kysten?»

Statsråd Monica Mæland [12:19:50]: Justis- og beredskapsdepartementet har bedt politiet åpne publikumsmottakene igjen, i den grad det lar seg forene med

gjeldende smittevernråd å åpne kontorer. Det har det vært jobbet med i flere uker i hele landet, og jeg forventer at det også skjer ved Politiets utlendingskontor. Politiet har nå begrensede åpningstider, og det gjør at man ikke får bestilt time for å registrere seg før etter 90 dager. På hjemmesidene oppgir politiet informasjon om aktuelle ventetider.

Registreringsordningen er i seg selv en forenklet prosedyre. Formålet med registreringen er at norske myndigheter skal ha oversikt over hvilke EU/EØS-borgere som bor i Norge. Svenske, danske, finske og islandske statsborgere kan jobbe i Norge uten å registrere seg hos politiet, men de må melde flytting til folkeregisteret. Personlig oppmøte er viktig for at politiet kan sjekke identiteten til EØS-borgere og eventuelt avdekke misbruk av ordningen. Det er derfor vanskelig å se for seg ordningen ytterligere forenklet.

Dette er et regelverk som min kollega arbeids- og sosialministeren har ansvaret for, men jeg forstår det slik at en forsinket registrering ikke vil få noen konsekvenser for EØS-borgerens oppholdsrett i Norge eller for vedkommendes mulighet til å begynne å jobbe. Siden EØS-borgere kan begynne å jobbe før personlig oppmøte hos politiet er gjennomført, bør denne forenklete prosedyren ikke være et stort problem for fiskerinæringen.

Siv Mossleth (Sp) [12:21:30]: Jeg må prøve å få ministeren til å forstå hva som skjer.

Dette problemet oppsto lenge for koronakrisen. Jeg var på Værøy, og da fikk jeg høre historier om hvordan folk i administrasjonen satt klare med flere pc-er kl. 14 på fredagene, for det var da nye timer ble lagt ut. De satt der klare til kamp, hadde folk som sto klare til å begynne å arbeide – men så får de ikke timer. Dette var en oppgave som ble gjort av det lokale lensmannskontoret. Det tok ti minutter.

Dette er ikke noe som kommer på grunn av koronakrisen. Med opplegget slik det er blitt nå, virker det som om det er en tilrettelegging for å bruke bemanningsbyrå og ikke få ansatt arbeidstakere som legger igjen skatteinntekter lokalt. – Da har statsråden fått en oppklaring.

Statsråd Monica Mæland [12:22:33]: Jeg misforsto. Jeg oppfattet at dette var knyttet til koronakrisen og begrensede publikumsmuligheter. Jeg mener selvsagt at det skal være tilgjengelige ressurser for næringslivet for å få nødvendig personell. Og det er slett ingen oppfordring til bemanningsbyråer, bare for å ha det sagt.

Dette med identitet er viktig, og vi må ha noen prosedyrer for det, men derfor er det også avgjørende at man kan begynne å jobbe før man har gjennomført disse prosedyrene.

Jeg må få komme tilbake til representanten, da dette er knyttet til et konkret sted i landet og helt uavhengig av koronakrisen.

Siv Mossleth (Sp) [12:23:15]: Det er faktisk slik at siden februar har det vært forsøkt å få registrert arbeidstakere. Det lyktes heller ikke før koronakrisen.

Om en av de arbeiderne som skal bidra til verdiskaping, er så heldig å få time neste onsdag, må han ta ferja kl. 05.15 til Bodø. Da er han i Bodø kl. 10. Det tar altså fem timer. Får han time tidligere, må han reise dagen før. Så skal han tilbake igjen, og da går ferja kl. 01.45 og er framme på Værøy kl. 04.30, altså midt på natten. Det går et døgn. Dette er jo ikke nærpolit i det hele tatt.

Går det an å se på konkrete tiltak for å få a) dette gjort veldig mye fortere, uten kamp om timene, eller b) få det ordnet lokalt?

Statsråd Monica Mæland [12:24:19]: Både ja og nei. Jeg skal innrømme at jeg etter et besøk i Danmark spurte daværende justisminister om vi ikke kunne få kommunehusene til å utstede identifikasjonspapirer og pass. Det går overhodet ikke, med tanke på de skjerpelsene man gjør når det gjelder identitet. Dette er veldig krevende, og det skal høy grad av sikkerhet og kompetanse til å utstede identifikasjonspapirer, f.eks.

Det vi må kunne tenke oss, er flere mobile løsninger, slik at heller enn at alle må reise til politiet, må politiet reise ut. Dette er noe vi jobber med. Jeg er klar over at dette er krevende. Det er krevende mange steder i Norge der man er avhengig av sesongarbeidskraft og reisetiden er lang. Det er krevende fordi man må møte opp personlig for å fastslå identitet. Men dette jobber vi med, og jeg håper vi vil få på plass flere og bedre mobile løsninger som kan være der folk er.

Spørsmål 10

Tellef Inge Mørland (A) [12:25:37]: «Koronaoverlevende som har ligget på intensivavdeling, kan få betydelige helsemessige utfordringer. Fagfolk har advart om at vårt eksisterende rehabiliteringstilbud ikke er godt nok til å håndtere dette.

Hvilke tiltak har regjeringen iverksatt for å sikre at denne pasientgruppen får rask tilgang på god opptrening, og hvordan mener statsråden regjeringen har lagt til rette for slik rehabilitering i sitt forslag til revidert nasjonalbudsjett?»

Statsråd Bent Høie [12:26:07]: Koronapandemien har gitt Norge en ny utfordring når det gjelder kapasitet og kompetanse i helse- og omsorgstjenesten. Noen pasienter har oppholdt seg på sykehus og fått intensivbe-

handling. Sykdommen arter seg ulikt avhengig av alder, underliggende sykdommer og allmenntilstand før koronainfeksjonen.

Enkelte vil ha behov for rehabilitering. Mange land vurderer innholdet i effektive rehabiliteringstilbud for covid-19-pasienter. Dette gjelder nye former for lunge-rehabilitering, men også hjelp med f.eks. ernæring, svelgevaner og psykiske reaksjoner.

Selv om covid-19 er en «ny» sykdom, er det også i Norge lang erfaring med alvorlig lungeskade og lungerehabilitering i spesialisthelsetjenesten. Kompetansen finnes særlig på lungepoliklinikkene i sykehusene, på private rehabiliteringsinstitusjoner og ved Sunnaas sykehus.

Østlandsområdet og sykehusene i Helse Sør-Øst har behandlet flest alvorlig syke hittil i pandemien. Fagrådet for rehabilitering i Helse Sør-Øst har startet arbeidet med å utarbeide et pasientforløp for rehabilitering av pasienter med covid-19. Sykehuset i Vestfold har allerede utarbeidet et pasientforløp som også omfatter rehabilitering i hjemkommunen. Sunnaas sykehus tar imot pasienter som har behov for rehabilitering etter covid-19. Sykehuset tilbyr veiledning om rehabilitering til pasienter, pårørende og helsepersonell også i kommunene. Bærum kommune har etablert en egen avdeling for rehabilitering av pasienter med covid-19 etter utskrivning fra sykehus.

I revidert nasjonalbudsjett har regjeringen tatt høyde for økt behov for rehabilitering. Vi foreslår å øke rammen til sykehusene med 6 mrd. kr. Dette er bl.a. kompensasjon for merutgifter ved behandling inkludert rehabilitering av covid-19-pasientene.

Kommunene har også totalt sett fått et bedre handlingsrom. Det antas at virusutbruddet generelt medfører økte utgifter for kommunene knyttet til smittevernuttstyr, smittesporing, ekstra renholdskostnader, økt bruk av vikarer og økonomisk sosialhjelp. På grunn av den store usikkerheten om konsekvensene for kommunene vil regjeringen følge utviklingen nøye og bl.a. nedsette en arbeidsgruppe som skal gi faglige vurderinger av de økonomiske konsekvensene for kommunesektoren.

I henhold til prioriteringsnotatet fra Helsedirektoratet om helsehjelp i Norge under covid-19-pandemien skal pasienter med nyoppstått betydelig funksjonsnedsettelse og behov for rehabilitering prioriteres. Mitt inntrykk er at det også skjer.

Ingjerd Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Tellef Inge Mørland (A) [12:28:28]: Jeg takker for svaret og er glad for at jeg nå hører en litt mer offensiv helseminister enn da jeg stilte et skriftlig spørsmål om det samme i april. Da var svaret at man på det tidspunkt-

tet ikke ville belaste fagmiljøene med eventuelle behov for etterbehandling, opptrening og rehabilitering etter sykdom.

Det er også slik at en del fagfolk har vært ute i mediene og advart om at tilbudet er svært dårlig. Senest for noen uker siden var overlege Jon Laake ved Rikshospitalet ute og varslet om at man i dag ikke hadde noe stående rehabiliteringstilbud, og at man derfor risikerte at den store innsatsen som ble gjort ved sykehusene for noen av pasientene, kunne gå til spille fordi de i etterkant ble henvist til seg selv. Også Norsk forening for fysikalsk medisin og rehabilitering har vært bekymret for den situasjonen og sagt at det er mulig at det gir betydelige prognosetap for den enkelte pasient, og medfølgende økonomiske konsekvenser av dette på samfunnsnivå fordi man ikke har hatt på plass et rehabiliteringstilbud som har vært godt nok.

Er det nå slik at helseministeren mener vi ikke vil få en situasjon i etterkant der enkelte pasienter vil få et unødvendig tap av funksjonsevne på grunn av at det har vært et manglende tilbud om rehabilitering?

Statsråd Bent Høie [12:29:37]: Som representanten er klar over, var vi før påske i en situasjon der veldig store ressurser i helsetjenesten ble omdisponert til beredskap, og der en også avlyste ganske mye av den planlagte behandlingen, inkludert rehabilitering. Det gjaldt alle pasienter. Etter påske har imidlertid situasjonen endret seg som følge av at man har fått kontroll på smittespredningen, og etter påske fikk også helsetjenestene i oppdrag å gå tilbake til mer normal drift. Det betyr at en nå tar i bruk de rehabiliteringstilbudene som er, også for disse pasientene. Og som jeg også sa i mitt svar, pågår det en rekke initiativer målrettet mot denne pasientgruppen.

Så vil det være en individuell vurdering for den enkelte pasient av på hvilket nivå en har behov for rehabilitering. Noen har et omfattende behov og vil f.eks. gå direkte fra sykehus og inn i en omfattende rehabilitering på Sunnaas. Andre vil ha behov for mer spesialisert rehabilitering andre steder, mens andre igjen kan klare seg med rehabilitering i kommunen.

Tellef Inge Mørland (A) [12:30:39]: Jeg takker for svaret, og jeg håper virkelig at vi får på plass et godt system. Vi så bl.a. etter svineinfluensaen at det var en del som opplevde at de ikke fikk et godt nok rehabiliteringstilbud. I 2018 kom Helsedirektoratet med en rapport som snakket om rehabiliteringstilbudet i spesialisthelsetjenesten og i kommunene. Det er bra hvis folk kan få god rehabilitering i kommunene sine, og da kan det være naturlig at man bygger ned noe rehabilitering i spesialisthelsetjenesten. Men den rapporten sa at man hadde hatt en nedbygging i spesialisthelsetje-

nen uten at man så spor av tilsvarende oppbygging i kommunehelsetjenesten.

Er helseministeren trygg på at vi i overgangen mellom spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten vil fange opp alle de pasientene som nå kan tenkes å ha et behov for ordentlig god rehabilitering, i etterkant av at de har vært gjennom en tøff periode med koronaviruset?

Statsråd Bent Høie [12:31:31]: Med det omfanget som vi nå har hatt av pasienter på dette området, mener jeg at vi i Norge er godt rustet til å kunne gi et godt rehabiliteringstilbud. Men det betyr ikke at det ikke også denne gangen sannsynligvis vil være ting som kan forbedres, og nå er det også etablert et stort forskningsprogram som vil følge noen av disse pasientene, også inn mot rehabilitering, og det vil sikkert også gi oss ny og nyttig kunnskap. Det er ingen garantier for at alt vil fungere 100 pst., det tror jeg ingen av oss noen gang kan gi, men at det jobbes godt med dette, har jeg et klart inntrykk av.

Dette er pasienter der noen av dem har vært gjennom veldig omfattende behandling og vært veldig syke, og har behov for mer omfattende rehabilitering. Jeg oppfatter at også de høyspesialiserte rehabiliteringsinstitusjonene våre er forberedt på det og tar imot pasienter.

Så er det også slik at kommunene gjennom opptrappingsplanen for rehabilitering er blitt bedre rustet til å gi et tilbud til sine innbyggere.

Spørsmål 11

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:33:46]: «Utbetalingerne av lønnskompensasjon for dag 3–20 av permitteringsperioden er helt i det blå, meldte Nav denne uka.

Kan statsråden gjøre rede for hvilke initiativ statsråden har tatt for å få effektivert dette stortingsvedtaket, og når vil disse pengene blir utbetalt?»

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:33:14]: Takk for spørsmålet.

Dette er en sak som berører mange permitterte arbeidstakere, og det er uheldig at lønnskompensasjonsordningen er forsinket sammenlignet med hva som først ble varslet. Samtidig er det også viktig for meg å si at før et enstemmig storting vedtok denne ordningen, var vi også veldig klare og tydelige på informasjonen vi ga. Jeg siterer bl.a. fra svaret på et budsjettspørsmål fra Arbeiderpartiet, hvor departementet skriver:

Opprettelse av eventuelt nye inntektssikringsordninger vil ikke være mulig å få på plass på kort sikt, det vil si at det kan ta flere måneder å få på plass nye

systemer. Det samme vil kunne gjelde hvis nye grupper skal tas inn i etablerte ordninger. Videre får Nav nå saker i et svært stort omfang, som vil utfordre etatens saksbehandlingsskapasitet.

Allikevel er det slik at av de tolv vedtakene Nav fikk, som innebar enten store endringer i eksisterende ordninger eller helt nye ordninger, er nå elleve på plass, men lønnskompensasjonen er dessverre forsinket. Årsaken til det er at den tekniske løsningen som Nav opprinnelig la til grunn, ville ha ført til en rekke feilutbetalinger, og da ville mange ikke ha fått de pengene de har krav på. Det skyldtes at de innrapporterte opplysningene fra arbeidsgiverne til a-ordningen, som løsningen var basert på, viste seg ikke å være tilstrekkelige. Nav har jobbet under et veldig sterkt tidspress for å etablere en rekke nye ordninger på kort tid, og i en ekstraordinær situasjon dukker det av og til opp uforutsette problemstillinger. Dette er jo den typen problemstillinger som man til vanlig – ved utredninger og utvikling og utprøving – har en mulighet til å luke ut og korrigere. I dette tilfellet er ikke det mulig.

Departementet har jobbet tett med Nav for å finne en alternativ løsning som kan etableres så raskt som mulig, og med høy automatiseringsgrad. Det er helt nødvendig, slik at utbetalingen kan starte så fort som mulig. Kort skissert er den hovedmodellen det nå jobbes med, basert på at det er arbeidsgiveren som leverer inn tallene som ligger til grunn for lønnskompensasjonen. Nav har orientert partene i arbeidslivet om løsningen, og det er også testet mot enkelte arbeidsgivere.

Med det viktige forbehold at det fortsatt kan oppstå nye problemstillinger som er uforutsette, tas det sikte på at en ny modell åpnes for søking i første halvdel av juni.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:35:48]: Jeg er takknemlig for at statsråden refererer til svarbrevet av 19. mars, som ble gitt til komiteen som svar på Arbeiderpartiets spørsmål av 13. mars. Men det som er problemet, er at det står i departementets pressemelding av den 20. mars: «Staten tar over betalingsansvaret fra og med 20. mars.» Og så kom det en ny pressemelding fra departementet den 14. april, som går på det samme, hvor statsråden sier: «Den nye ordningen er enkel, slik at den skal være håndterbar for Nav.»

Så er vi i dagens situasjon. Mye har gått feil, mye har sviktet, det gjelder titusenvis av mennesker. Mitt spørsmål er da: Hvorfor kom ikke statsråden tilbake til Stortinget med en alternativ måte å gjøre det på, slik at en kunne få en rask utbetaling?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:36:50]: La meg først si at her er det en ordning som gjelder tilbake i tid, selv om ordningen ikke er kommet på plass. Det vil si at

fra 20. mars vil altså ordningen omfatte de koronapermitterte, selv om selve søkingen ikke er på plass.

Så var det slik at 14. april, da vi ferdigstilte forskriftene, som var basert på den informasjonen vi hadde da, var dette en ordning som skulle komme, og som var basert på at arbeidstaker selv skulle søke. Som vi hadde annonsert, ville den komme i begynnelsen av mai. Det som så skjer, som jeg også redegjør for i det første svaret mitt, er at Nav, når de kommer enda litt lenger, ser at her er det en ordning som i verste fall vil føre til store feilutbetalinger, eller veldig upresise utbetalinger. Med andre ord: Man må ha en annen type ordning.

Stortingets vedtak er overordnet, det dreier seg om en lønnskompensasjon fra 3 til 20 dager, og derfor blir Stortinget orientert bl.a. gjennom spørsmål her, og også på annen, egnet måte, men det har ikke vært naturlig å komme tilbake til Stortinget fortløpende.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:37:58]: Jeg takker for svaret.

Når det gjelder dagpengene etter 20. dag, er det laget en ordning med forskuddsbetaling, en forskuddsbetaling som er innenfor de rammer som vedkommende skal få. Det burde jo vært mulig å lage en enkel forskuddsutbetaling på tilsvarende måte for de første 18 dagene, på et nivå som var under det som vedkommende ville få. Jeg kan ikke se at Stortinget ville sagt nei til det, for den situasjonen vi er i nå, er at det ennå ikke – etter to måneder – er utbetalt, og Stortingets poeng var at denne ordningen sammen med sykeordningen skulle være på plass først, for å sikre arbeidsgiver og arbeidstaker i den kritiske fasen som en nå står i.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:38:49]: Det var ingen forutsetning fra Stortinget at denne skulle være på plass først. Det kan heller ikke Stortinget ha ment all den tid vi ga tydelig informasjon om at disse ordningene ville det ta til dels lang tid å utvikle, selv om Nav nå har gjort det – mange av ordningene, i hvert fall – på kortere tid enn vi forespeilet.

Men hvis vi nå spoler tilbake: Hvis jeg den 20. mars – eller 25. mars, eller i slutten av mars – hadde visst at den ordningen som Nav da jobbet med, ville bli forsinket, er det helt åpenbart at det ville vært fornuftig å lage en forskuddsordning. Men det vi jobbet ut fra frem til da – vi fastsatte jo forskriften, det var noe av det siste vi gjorde før påskeferien – var at den ordningen som Nav jobbet med, ville fungere, og at den kunne komme tidlig i mai. Når det viste seg å ikke være teknisk mulig, selv om Nav har jobbet i rekordfart, har det nå vært viktig å bruke tiden på å få en ordning på plass i første halvdel av juni.

Spørsmål 12

Maria Aasen-Svensrud (A) [12:40:06]: «I NRK sin sak «Avslørt av mobilen» kom det fram at posisjonsdata fra våre mobiler selges til såkalte «dataforhandlere» uten at vi vet om dette. Selskapene sier at dataene er anonyme, men som NRK sin sak viser, var det enkelt å finne ut hvem dataene tilhørte.

Hvordan vil statsråden ta dette opp i den varsle stortingsmeldinga om datadrevet innovasjon, og er det aktuelt å gi incentiver til selskaper som fremmer personvernvennlige løsninger?»

Statsråd Linda Hofstad Helleland [12:40:41]: Jeg ønsker å takke for et veldig viktig spørsmål fra representanten Aasen-Svensrud. Jeg er veldig glad for at saken blir diskutert i Stortinget, for det er ingen tvil om at det NRK avdekket i denne saken, «Avslørt av mobilen», er dypt urovekkende. Saken belyser at tilsynelatende anonymiserte opplysninger muligens ikke nødvendigvis er det. Opplysningene kunne enkelt knyttes til konkrete enkeltpersoner og brukes til noe annet enn det de opprinnelig ble samlet inn for.

Jeg mener vi har et godt og strengt personvernlovverk i Norge gjennom den felleseuropeiske personvernforordningen. I en sak som dette er det helt avgjørende at det internasjonale samarbeidet fungerer godt. Jeg er derfor glad for at Datatilsynet reagerte veldig raskt, gikk inn i denne saken og drøfter den med sine britiske kollegaer nå. Generelt har Datatilsynet en sentral rolle i utviklingen av et bedre internasjonalt samarbeid for å stanse uønsket bruk av persondata.

Denne saken reiser spørsmål om hva som er et gyldig samtykke etter personvernforordningen. Informasjon må gis slik at brukeren har mulighet til å forstå hva de sier ja til hvis de velger å ta tjenesten i bruk. Ansvar for å utarbeide et forståelig brukervilkår ligger hos aktørene som behandler personopplysningene. I den varslede stortingsmeldingen om datadrevet økonomi og innovasjon, er det naturlig å drøfte disse problemstillingene. For hvis vi skal kunne skape økte verdier ut av ulike data, er vi helt avhengig av at vi som innbyggere har tillit til at personvern og sikkerhet blir ivaretatt, og at persondata ikke havner på avveier. Regjeringen vil vurdere tiltak som kan bidra til å sikre et godt personvern for den enkelte i den raskt voksende datadrevne økonomien. Det handler ikke bare om at det må være lovlig, men også om etisk bruk av data. Og i regjeringens strategi for bruk av kunstig intelligens ga vi disse etiske vurderingene en sentral plass.

Det er også derfor regjeringen ønsker å opprette en personvernkommisjon. Og ett av de temaene som kommisjonen må se på, er nettopp brukerens reelle valg og muligheter til å ivareta eget personvern ved bruk av di-

gitale løsninger og tjenester. Det kan også være interessant å se nærmere på mulighetene for tiltak som oppmuntrer til bruk av merkeordninger, eller sertifiseringsmekanismer for godt personvern, som representanten er inne på som en aktuell problemstilling.

Maria Aasen-Svensrud (A) [12:43:43]: Jeg takker statsråden for et godt og detaljert svar. Som statsråden er inne på, sier disse selskapene at dataene er anonyme, men som NRK viser og statsråden også peker på, er det ganske enkelt å finne ut av hvem dataene hører til.

Selskapene som handler med våre personopplysninger, opererer jo på tvers av landegrensene. Statsråden sa til Dagsrevyen i forrige uke at hun ville følge opp dette, bl.a. med sin engelske kollega, og statsråden var innom dette i sitt svar i stad. På hvilken måte vil digitaliseringsministeren aktivt følge opp arbeidet med dette internasjonalt? Er det mulig å si litt mer om det som allerede er gjort, utover det statsråden nevnte med Datatilsynet?

Statsråd Linda Hofstad Helleland [12:44:33]: Ja, det er bra at vi har et handlekraftig datatilsyn som står opp for personvernet og for å beskytte oss, og det er veldig viktig at de som rette myndighet nå går inn i saken og ser på hvordan de kan følge den opp på hensiktsmessig måte. De har kontakt med sine britiske kollegaer, men vi kommer også til å ha kontakt, både med min britiske ministerkollega, når vi ser hvordan saken utvikler seg fra Datatilsynets side, og også med EU-kommisjonen, på politisk nivå, nettopp for å informere om denne konkrete saken som representanten er inne på, og for å se det i en større helhet. Det er ingen tvil om at dette er internasjonale selskaper som opererer uten at vi som norske myndigheter kan gripe inn, og veien til å styrke befolkningens personvern går via internasjonalt samarbeid. Her er det viktig å vise frem den konkrete saken og hvilke alvorlige konsekvenser det kan få for folk.

Maria Aasen-Svensrud (A) [12:45:41]: Forbrukerrådet uttaler at europeiske datatilsyn bruker alle tiltak de har under GDPR artikkel 58. Dette inkluderer bl.a. å utstede irettesettelser og stanse ulovlig databehandling i tilfeller hvor behandlingen har en betydelig påvirkning på datasubjekter. Er statsråden enig i dette? Hvordan ser hun for seg å følge opp dette i et europeisk samarbeid?

Statsråd Linda Hofstad Helleland [12:46:39]: Som jeg sa, er det viktig å synliggjøre konsekvensene av denne enkelte saken for våre internasjonale samarbeidspartnere, men også å se det i et større perspektiv. Det vi står overfor her, er en rivende utvikling fra dag til dag og uke til uke, og selv om vårt lovverk er relativt oppdatert, må vi sørge for at vi hele veien har et lovverk som

kan anvendes på den utviklingen som skjer, og for å ivareta innbyggernes behov.

Så er det også én ting som er viktig å si: Vi har en oppgave i å gjøre kjent konsekvensene for brukerne når man laster ned apper, og når man laster ned løsninger. Forstår man hva man sier ja til? Vi må fortsette jobben for å synliggjøre det.

Presidenten: Vi går da til spørsmål 4, fra representanten Lene Vågslid til justis- og beredskapsministeren. Spørsmålet besvares av distrikts- og digitaliseringsministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 4

Lene Vågslid (A) [12:47:26]: «I 2018 blei EUs personvernforordning gjennomført i norsk lov. For at denne styrkinga av personvernet skal bli ein realitet er me avhengige av god og effektiv handheving av regelverket. NRK-avsløringa «Avslørt av mobilen», viser at posisjonsdata blir selde i stor skala.

Kva har statsråden aktivt gjort for å følgje opp og handheve personvernregelverket, og kva for plan har statsråden for å styrke personvernet vårt i møte med ein industri som vil profitere på våre personopplysningar og vårt privatliv?»

Statsråd Linda Hofstad Helleland [12:47:59]: Jeg har lyst til å si til representanten Lene Vågslid at jeg er veldig glad for at vi kan diskutere dette i Stortinget, for det er ingen tvil om at det som NRK avdekker, er bekymringsfullt. Det er viktig for Stortinget hele veien å se på hvordan vi skal sørge for at vi har et oppdatert regelverk som beskytter våre innbyggere.

Som representanten er inne på, trådte den nye personopplysningsloven i kraft sommeren 2018. Den implementerer EUs personvernforordning. Ettersom forordningen er et felles regelverk for EU og EØS, er det i liten grad mulig å fastsette særskilte nasjonale regler. Den viktigste oppfølgingen vi kan gjøre, er å sørge for at regelverket etterleves, og bidra til endringer gjennom internasjonalt samarbeid.

Datatilsynet har ansvaret for å håndheve personvernregelverket i Norge, herunder kompetanse til å ilegge overtredelsesgebyr. Tilsynet utfører oppgavene og utøver myndigheten sin i full uavhengighet. Jeg har tillit til at tilsynsvirksomheten utøves på en god måte. Jeg inviterte Datatilsynet til en orientering om den saken som NRK avdekket, for å bli informert om hvordan de jobber med saken, hvordan de følger den opp og hvordan de samarbeider med sine britiske kollegaer for å avdekke det som har skjedd i denne konkrete saken.

For å sikre harmonisert forståelse av regelverket er alle datatilsynsmyndighetene i medlemslandene representert i Det europeiske personvernråd. Personvernrådet utarbeider veiledere om hvordan bestemmelser i personvernforordningen skal forstås. Datatilsynet deltar aktivt i Personvernrådet, og har påtatt seg lederroller i flere større arbeider. Regjeringen anser dette som positivt, fordi det gir Datatilsynet en mulighet til å påvirke den felleseuropeiske fortolkningen og anvendelsen av personvernforordningen.

Regjeringen er opptatt av at Datatilsynet har tilstrekkelige ressurser til å utøve sitt samfunnsoppdrag, herunder å håndtere det internasjonale arbeidet på en god måte, og tilsynets budsjett er derfor styrket de siste årene.

Den konkrete saken som NRK har avdekket, er nå til vurdering i Datatilsynet, som representanten kjenner til. Ettersom saken gjelder et britisk firma, har Datatilsynet kontakt med datatilsynet i Storbritannia. Saken illustrerer generelle personvernutfordringer når det gjelder innsamling og viderebruk av persondata fra ulike apper og digitale tjenester. Dette er problemstillinger jeg er opptatt av å følge opp i arbeidet med den nye stortingsmeldingen om datadrevet økonomi. En ny personvernkomisjon skal komme på plass og vil få i mandat å diskutere dette, fordi her er det en rivende utvikling, som vi som myndigheter er nødt til å henge med på.

Lene Vågslid (A) [12:51:06]: Tusen takk for eit godt og breitt svar.

Det som bekymrar meg, og som heilt sikkert òg bekymrar statsråden, er at sal av posisjonsdata på denne måten òg kan misbrukast av kriminelle og òg utgjere ein nasjonal sikkerhetsrisiko. Eit viktig poeng er jo at dei personopplysningane som blir samla inn, er så mange at ein ikkje skil mellom barn, forbrukarar, statsrådar, speialsoldatar i Forsvaret. NRK har vist til fleire eksempel på dette, og Forbrukarrådets rapport er òg ganske vid. Difor er det ikkje hensiktsmessig å sjå på dette som eit reint forbrukarproblem, personvernproblem eller sikkerhetsproblem – me må sjå det i samanheng. Her er problemet openbert denne kyniske forretningsmodellen, og at loven ikkje blir følgd eller handheva godt nok i fleire europeiske land.

Mitt spørsmål til statsråden blir korleis ho vil samarbeide med justisministeren, forbrukarministeren, kanskje òg forsvarsministeren og resten av regjeringa i det vidare arbeidet for å sikre at dette blir gjort så breitt som eg nemner.

Statsråd Linda Hofstad Helleland [12:52:10]: Takk for et godt spørsmål. Nettopp det som er kjernen her, er at dette ikke bare handler om forbrukerperspektivet selv om det er veldig viktig at alle vi som er brukere av en smarttelefon, skal vite hva vi sier ja til når vi laster

ned appene. Men nå tror jeg at veldig mye av det er så komplisert informasjon at det er vanskelig for brukerne å ta stilling til det, og her har selskapene et veldig viktig ansvar for at de som laster ned, faktisk vet hva som er konsekvensene av det.

Så vil jeg, sammen med mine kollegaer som representanten nevnte, nå følge opp arbeidet internasjonalt, også på ministernivå, og ikke minst gjennom EU-kommisjonen, fordi dette også har sikkerhetsaspekter.

Jeg ser frem til at vi får en personvernkommissjon som vil diskutere dette nøye, bidra til offentlig debatt og drive frem opplysninger om hva konsekvensene av det digitale samfunnet er.

Lene Vågslid (A) [12:53:16]: Tusen takk for endå eit godt svar.

Eg er veldig glad for at regjeringa både tek det på alvor og ønskjer å reise problemet på den måten dei gjer. Dette er jo saker som bekymrar veldig mange, og me veit, både statsråden og eg, at mange reagerte kraftig etter NRK-avsløringa. Så det synest eg er positivt.

Datatilsynet har jo blitt styrkt noko for 2020, men me veit at skal Datatilsynet i det vidare arbeidet gjere det me forventar med omsyn til å handheve lovverket, er det behov for både meir kompetanse og ressursar. Vil statsråden seie noko om kva planar som eventuelt ligg for å styrkje Datatilsynet vidare? Det kunne òg ha vore interessant for Stortinget å høyre når regjeringa planlegg å setje ned denne personvernkommissjonen.

Statsråd Linda Hofstad Helleland [12:54:03]: Til det siste først: Jeg håper å gjøre det så raskt som mulig, men jeg er opptatt av at vi får en bredde i kompetansen, at det er mennesker som har inngående innsikt i personvernutfordringer, men også i hva det betyr for vår hverdag på digitale medier, knyttet opp mot barns eksponering, foreldrenes eksponering av sine barn og sikkerhetsperspektivet, som representanten peker på her.

Jeg er, i likhet med representanten Vågslid, glad for at Datatilsynet er blitt styrket. Jeg mener det er viktig å styrke det fremover. Fra 2017 til 2020 har Datatilsynet fått en budsjettøkning på 16 mill. kr, og nå har de 66 mill. kr i budsjett. Det er et godt budsjett. Så ser jeg også på andre muligheter for å teste ut personvernutfordringene i dagens digitale hverdag gjennom en regulatorisk sandkasse som Datatilsynet skal få ansvar for, slik at vi hele tiden kan følge med på endringene som skjer, og ha et lovverk som er tilpasset.

Spørsmål 13

Fra representanten Cecilie Myrseth til forsvarsmisteren:

«Ved nedleggelsen av CRC Mågerø i 2016 ble Forsvarets programmeringssenter midlertidig flyttet til Rygge, men obligatorisk underlagt 131 luftving i Sørreisa.

Når vil statsråden gjøre slutt på den midlertidige plasseringen og samlokalisere programmeringssenteret med sitt naturlige fagmiljø, og eneste brukermiljø, i CRC Sørreisa?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket tilbake.

Spørsmål 14

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [12:55:29]: «Frivillighet Norge melder om at frivillige lag og organisasjoner er bekymret for om lokalledene har nok økonomiske muskler til å klare seg igjennom krisen. Kravet om minimumsbeløp på 25 000 kroner i tap for å delta i arrangementstøtteordningen fører til at mange ikke kan benytte seg av den eneste støtteordningen som er tilgjengelig for frivilligheten. Det gjelder selv om ordningen nå er utvidet med flere typer inntektsbortfall.

Når statsråden vet hvilke konsekvenser det får, hvorfor opprettholdes kravet om et minimumsbeløp på 25 000 kroner?»

Statsråd Abid Q. Raja [12:56:03]: Jeg har stor forståelse for at mange frivillige organisasjoner er urolige for økonomien. Jeg deler deres bekymring og er glad for at representanten tar opp dette spørsmålet og også deler vår bekymring.

Den typen kompensasjonsordning som regjeringen på kort tid har opprettet, representerer noe helt nytt. Vi har jobbet på spreng for å minimere skadene av det som er en internasjonal katastrofe. To måneder er lenge for dem som er rammet, men samtidig kort tid for å finne de gode løsningene som treffer bredden.

Første runde med kompensasjonsordning for frivillig sektor ga oss mye lærdom. På bakgrunn av innspillene har vi allerede varslet at flere inntektskilder vil bli inkludert, at søknadsperioden utvides, og at det kommer mer penger inn i ordningen. Dette har blitt redegjort for overfor Stortinget gjennom revidert nasjonalbudsjett, som ble lagt fram 12. mai.

I den forrige runden måtte organisasjonene ha 25 000 kr i bortfall av billettinntekter og deltakeravgifter på to måneder. I det nye forslaget må de ha 25 000 kr i bortfall av inntekter fra en rekke kilder, som bl.a. loppe-marked, kiosksalg, utleie. Månedsantallet er også utvidet til tre måneder. Det er i realiteten en reduksjon i bunnfradraget. Summen av disse endringene mener og håper vi at skal bidra til å sikre fortsatt aktivitet hos de mange små lagene, som er limet i sine lokalsamfunn.

Den felles dugnaden som hele samfunnet er inne i, går også ut på at det ikke er mulig for regjeringen – og jeg tror heller ikke for Stortinget – å kompensere krone for krone for noen i samfunnet, verken for næringslivet eller for frivilligheten. Men vi gjør så godt vi kan for å kanalisere midlene dit det er behov, og særlig der hvor behovet er størst. Organisasjoner som har tapt store summer, står i fare for å måtte si opp sine instruktører, trenere, leietakere, og det er konsekvenser det kan ta lang tid å komme over. Det er konsekvenser jeg ønsker at vi skal klare å unngå, og jeg er helt sikker på at representanten også er enig i det.

Samtidig vet jeg – og jeg har også hørt det fra organisasjoner som Frivillighet Norge – at det fremdeles ikke er tilstrekkelig. For små lokallag kan 25 000 kr være hele høstens budsjett. Det er viktig for meg å lytte til dem som har skoene på, det vil jeg fortsette å gjøre. Vi skal selvfølgelig fortløpende fortsette å vurdere nødvendige justeringer for å oppnå det som er hovedmålet, som er at vi skal nå ut til bredden, slik at vi kan fortsette å ha en sterk, selvstendig og mangfoldig frivillig sektor i Norge.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [12:58:46]: Takk for svaret.

Jeg registrerer at det foreløpig ikke er snakk om å sette ned minimumskravet. Det betyr faktisk, som statsråden var inne på, at mange små og mindre lag og foreninger ikke får noe hjelp fra regjeringen nå. For det er bestemt at frivilligheten og andre ideelle virksomheter som ikke er skattepliktig, ikke får delta verken i kontantstøtteordningen eller i lånegarantiordningen.

På toppen av den ganske ekstremt dårlige behandlingen av frivilligheten, vil jeg si, er arrangementsstøtteordningen – den eneste ordningen som de kan ta del i – rammestyrte og ikke regelstyrte som ordningene til næringslivet. Det betyr at en del av dem som søker om penger i den ordningen, i tillegg ikke kan få de pengene de ønsker seg eller mener de har krav på, fordi de må dele med andre. Dette er urimelig.

Vil statsråden derfor vurdere å heve potten for arrangementsstøtten, eller gjøre den om til en regelstyrt ordning?

Statsråd Abid Q. Raja [12:59:49]: Vi laget først en ordning som gjaldt for den første perioden, og den har vi gjennom reviderte nasjonalbudsjett foreslått utvidet til å gjelde fram til 15. juni. Vi har gjort nødvendige justeringer i den ordningen. Den første gjaldt bortfall av billettinntekter, og det var en komplisert situasjon for mange – både for breddeidretten og for frivilligheten. Derfor har vi tatt inn flere inntektskilder som har falt bort, som jeg gjorde rede for, bl.a. kiosksalg, loppemarked osv. Vi har også forlenget tidsperioden man kan søke, slik at den har tilbakevirkende kraft. I tillegg har vi

justert opp rammen, slik at det er lagt inn flere midler i dette.

Vi må huske at dette er ut fra de beste anslagene man har, og dersom det viser seg at anslagene ikke stemmer, får vi gjøre en ny vurdering og komme tilbake til Stortinget på egnet måte – dersom det viser seg nødvendig.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [13:00:47]: Jeg mener det er helt nødvendig. Mange frivillige lag og organisasjoner har nå store likviditetsproblemer. Det er fordi de ikke får noen, eller veldig liten, kompensasjon. De har bl.a. store utgifter knyttet til drift og finansiering av egne idrettsanlegg, leie av lokaler eller andre driftsutgifter som må betales, selv om de ikke har aktivitet nå.

Både frivilligheten og idretten mener at mye av dette hadde vært løst for deres sektor om de hadde fått en egen likviditetspakke i grasrotstøtte – egentlig den samme summen som avkortningen har vært på i momskompensasjonsordningen i 2018 og 2019. Den ordningen er på plass, den vil være en veldig effektiv måte å effektivere utbetalinger på, og den vil treffe bredt, for den treffer forholdsmessig etter økonomisk aktivitet.

For noen uker siden spurte jeg ministeren her i spørretimen om han ville lytte til frivilligheten og sørge for den ekstra likviditetsstøtten gjennom momskompensasjon for 2018 og 2019. Da sa han at han skulle se på saken. Har han sett på saken?

Statsråd Abid Q. Raja [13:01:51]: Ja, momskompensasjonsordningen har regjeringen levert på flere ganger. Det har vi gjort i tidligere budsjetter. Det er også et av de tiltakene vi selvfølgelig kommer til å vurdere. Vi har nå gjennom revidert nasjonalbudsjett varslet at vi kommer tilbake til Stortinget med en ny proposisjon innen utgangen av mai. Der vil vi ta stilling til bl.a. forlengelse av kompensasjonsordningene som nå gjelder, og også eventuelle justeringer av dette. Nye innretninger – eventuelt – vil vi selvfølgelig adressere i forbindelse med den proposisjonen.

Når det gjelder selve inntektsbortfallet som de ulike har lidd under, har vi skissert 70 pst. dekning gjennom revidert nasjonalbudsjett. Det er, som sagt, basert på anslag og totalrammen som har blitt satt. Dersom det viser seg at det er nødvendig å gjøre justeringer i dette, vil det selvfølgelig også bli vurdert. Men momskompensasjon er ett av forslagene, det er flere andre forslag, og de gjør vi fortløpende vurderinger av.

Presidenten: Spørsmål 15 er svart på tidligere.

Spørsmål 16

Jorodd Asphjell (A) [13:03:09]: Ettersom statsråden kommer fra min hjemkommune, Orkland, får dette bli mellom oss to orklendinger. Gratulerer også som ny statsråd.

«I dag er det ca. 390 000 arbeidstakere som er registrert helt eller delvis arbeidsledige og det er ca. 4 200 lærlinger som står i fare for ikke å få fullført sin yrkesutdanning med fag- eller svennebrev. Arbeiderpartiet er svært bekymret for lærlinger som nå er permitterte og som i dag ikke vet om de får fullført utdanningen. Allerede fra høsten vil nye elever ha behov for lærlingeplasser.

Hvorfor har ikke statsråden lagt frem konkrete endringer for å sikre lærlinger flyt i utdanningsløpet i revidert nasjonalbudsjett for Stortinget i henhold til Stortingets vedtak nr. 460?»

Statsråd Guri Melby [13:04:06]: Jeg takker sambyggingen for spørsmålet.

Jeg er glad for å få det spørsmålet, fordi jeg deler bekymringen, særlig for alle de lærlingene som nå er berørt av permitteringer. Det er veldig mange lærlinger som er bekymret for framtiden sin. Derfor arbeider regjeringen med å finne praktiske løsninger slik at flest mulig kan få gjennomført og avsluttet opplæringen sin på en god måte.

Det er ingen tvil om at Norge trenger flere fagarbeidere, og det er viktig å sikre at de som allerede er under yrkesfagopplæring, får fullført utdanningen sin.

Så har jeg også lyst til å si at heldigvis er det noen lyspunkter i den situasjonen vi er i. Tall fra Utdanningsdirektoratet 13. mai viser at vi har en nedgang på 777 permitterte lærlinger siden målingen i uke 18. Antallet permitterte lærlinger går stadig nedover i takt med at vi også stadig åpner mer av arbeidslivet. Samtidig ser vi at det er enkelte bransjer, som f.eks. reiseliv, hotell og restaurant, som er særlig utsatt og har de høyeste tallene for permitterte lærlinger.

Som regjeringen redegjør for i Prop. 117 S, er målet vårt at ni av ti elever skal fullføre videregående opplæring. Vi vurderer derfor tiltak for å hindre økt frafall i videregående opplæring, og vi vil støtte fylkeskommunene, slik at flere fullfører uten unødvendig opphold. Det kan også være aktuelt å rette tiltak mot lærefag og utdanningsprogrammer som er særlig hardt rammet av krisen. Jeg vil vurdere både tiltak rettet mot lærlinger som er eller står i fare for å bli permittert eller å miste læreplassen, og også tiltak rettet mot tilbud om utvidet Vg3 i skole fra høsten 2020. Regjeringen vil komme tilbake til andre tiltak for denne gruppen.

Jeg vil minne om at regjeringen allerede har overført ekstra midler til fylkeskommunen, bl.a. for å øke deres kapasitet til å tilby relevante Vg3-tilbud. Det kan bety at

fylkeskommunene oppretter flere skoleplasser, men det kan også bety at de inngår samarbeid om f.eks. å låne produksjonsutstyr, leie lokaler, instruktører e.l. fra virksomheter og bedrifter for å sikre at man får relevans og kvalitet i opplæringen. Dette har fylkeskommunene gode tradisjoner for å løse.

Jeg vil også minne om at vi allerede har gjennomført noen midlertidige dispensasjoner fra lov- og regelverk som gjør det enklere å få avlagt fag- og svenneprøver våren 2020. Det er gjort midlertidige utvidelser av opplæringsloven for å avhjelpe læreplassituasjonen ved å legge til rette for enklere tilgang til påbyggingsløsninger for yrkesfagelevne og lærlingene.

Samtidig vil jeg benytte anledningen til å rose partene i arbeidslivet for konstruktive forslag og godt samarbeid. I fellesskap vil vi sikre en fagopplæring med god kvalitet som fortsatt skal være attraktive utdanningsvalg for unge. De siste årene har fagopplæringen vært inne i en god flyt med økt rekruttering og økt gjennomføring, og vi må sørge for at dette ikke nå snur, for vi trenger dyktige fagarbeidere også etter denne krisen.

I tillegg til tiltakene jeg nå har nevnt, vil regjeringen komme tilbake til ytterligere tiltak mot for denne gruppen i fase 3-tiltakene, som er en del av revidert nasjonalbudsjett.

Jorodd Asphjell (A) [13:07:09]: Jeg takker for statsrådets svar. Det er rett, som statsråden sier, at rapporten per 13. mai, uke 20, viser en svak nedgang i antall permitterte lærlinger. Men som statsråden nevner, er det spesielt innenfor utdanningsprogram for restaurant- og matfag, design og håndverk og service og samferdsel fortsatt en svært kritisk situasjon for alle de lærlingene som står uten tilbud. 50 pst. av alle dem som innenfor restaurant- og matfaget er permittert i dag, er fortsatt uten jobb, og det er 35 pst. innenfor design og håndverk. Vi så i Avisa Sør-Trøndelag i dag at det var veldig svak søkning til disse fagene ved Meldal videregående skole for skoleåret 2020/2021. Kan statsråden si hva regjeringen har tenkt å gjøre med tiltak og tilbud innenfor dette området? Dette er elever som allerede nå er i et lærlingløp, og elever som nå søker seg inn, men som kanskje ikke vil få et tilbud på grunn av svake søkertall i disse fagene.

Statsråd Guri Melby [13:08:16]: I de næringene som har særlige utfordringer bl.a. fordi de har vært nødt til å stenge ned, er det ingen tvil om at situasjonen kommer til å være utfordrende i ganske lang tid framover. Det viktigste regjeringen kan gjøre, er de generelle tiltakene for å få opp farten igjen i norsk økonomi, og for å sikre at vi trykker arbeidsplassene og norske bedrifter. Vi må sikre at det er både attraktivt og interessant for

disse bedriftene å ta imot lærlinger også i en krisesituasjon, så vi vil se på tiltak rettet mot det.

Jeg tror alle vet at alternativ med Vg3 i skole for de fleste er et dårligere alternativ enn å ha en lære plass. Det er slik at alle har krav på et Vg3-tilbud i skolen dersom de ikke får lærlingplass. Det er viktig at vi sikrer at disse tilbudene nå får høy kvalitet, at de oppleves som praksisnære, og at det er tett samarbeid med arbeidslivet i de tilbudene som nå skal gis for Vg3 i skole, som litt flere elever enn vanlig må få.

Jorodd Asphjell (A) [13:09:17]: Jeg tror at det å tilby lærlinger alternativ opplæring i skolen ikke er godt nok, for mange av disse elevene er nå ferdig med toårig videregående skole og er inne i siste periode med å fullføre yrkesfaglige studieretninger. Ikke minst etterspør næringslivet at lærlingene har god fagkompetanse som er tilpasset dagens og morgendagens næringsliv. Det at fylkeskommunene skal tilrettelegge et utvidet tilbud per område, midt oppe i den smitteverns situasjonen som vi er i, vil være svært vanskelig. Hvordan skal vi hjelpe disse lærlingene på en god måte, slik at bedrifter og kommunene kan ta inn flere lærlinger og de får fullført sine fagutdanninger? Det må gjøres ganske raskt og i løpet av sommeren. Spørsmålet er: Hva vil statsråden gjøre? Kan man garantere for at lærlingene får gjennomført sine fag- og svennebrev på en forsvarlig og faglig måte, og at de får gjort det innenfor rimelig tid?

Statsråd Guri Melby [13:10:18]: For å sikre at alle dem som går i yrkesrettet utdanning, får gjennomført

utdanningen sin, er det en rekke tiltak vi er nødt til å gjennomføre. Vi har vist tydelig at vi prioriterer nettopp denne gruppen elever gjennom at de var de første, sammen med de minste elevene, som fikk komme tilbake til skolen – de som har behov for verksted, og som har behov for en mer praktisk opplæring. Vi gjør noen mindre endringer i måten man kan avlegge fag- og svenneprøve på, som gjør at det f.eks. er mulig for lærlinger å gjennomføre fagprøve før de har gått ut hele læretiden sin, dersom de er kompetente til det. Den typen tiltak vil også bidra til å avhjelpe, sånn at ikke de som er lærlinger nå, og som egentlig er i ferd med å avslutte læretiden sin, blir stående i veien for dem som skal komme inn fra høsten av, og som er klare for en ny læretid.

Som jeg sa i mitt første innlegg, deler jeg representanten Asphjells bekymring for lærlingene. Jeg kan love ham at dette er et prioritert område for regjeringen. Vi har kommet med en del tiltak, og vi vil komme med flere tiltak som vil avhjelpe denne situasjonen.

Presidenten: Da er den ordinære spørretimen slutt.

Sak nr. 3 [13:11:24]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.12.

